

INSTITUTUL NAȚIONAL DE
STATISTICĂ
NATIONAL INSTITUTE OF STATISTICS

PENSII și participarea pe piața muncii

ROMANIA
INS
ediția
2024
edition

societal

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Coordonatorul ediției:

Silvia PISICĂ - Director General
Direcția Generală de Demografie și Statistică Socială

Cornelia BARTI - Director Adjunct
Direcția de Cercetări Statistice în Gospodării

Autori:

Ruxandra MOLDOVEANU - Director adjunct
Direcția de populație

Monica-Cristina APOSTOL - Consilier
Mirela IONITĂ - Expert
Bogdan GREABU - Expert
Direcția de Cercetări Statistice în Gospodării

Eșantionare:

Ana-Maria CIUHU - Consilier
Monica RAFU - Consilier
Direcția de Cercetări Statistice în Gospodării

Tehnoredactare și machetare:

Monica-Cristina APOSTOL - Consilier
Bogdan GREABU - Expert
Direcția de Cercetări Statistice în Gospodării

Pre-press și tipărire:

Direcția Generală de IT și Infrastructură Statistică
Direcția de Editare a Publicațiilor Statistice

Coordonatori:

Radu-Mugur OPREA - Director General
Vitty-Cristian CHIRAN - Director

Pre-press:

Laurențiu MUNTEANU - Consilier

© Foto: Vitty-Cristian CHIRAN

Publicația electronică pe CD-rom:

Claudia URUC - Expert

Coperta: Alexandru POPESCU - Consilier

Institutul Național de Statistică
B-dul Libertății 16, sect. 5, București
Telefon: 0 2 1 3 1 7 7 7 0
Fax: 0 2 1 3 1 2 4 8 7 5
e-mail: romstat@insse.ro
<http://www.insse.ro>

© INS 2024

Reproducerea conținutului acestei publicații, integrală sau parțială, în forma originală sau modificată, precum și **stocarea** într-un sistem de regăsire sau **transmiterea** sub orice formă și prin orice mijloace **sunt interzise** fără autorizarea scrisă a **Institutului Național de Statistică**.

Utilizarea conținutului acestei publicații, cu titlu explicativ sau justificativ, în articole, studii, cărți este autorizată numai cu **indicarea clară și precisă a sursei**.

Vă rugăm
RECICLAȚI

ISBN 978-606-8590-8590-46-2

Tiraj:40

Tipărit la Editura Institutului Național de Statistică

PENSII ȘI PARTICIPAREA PE PIAȚA MUNCII

2023

Cuprins

I. METODOLOGIA ȘI ORGANIZAREA ANCHETEI

1. Obiectivele anchetei	7
2. Concepte și definiții	7
3. Sfera de cuprindere a anchetei	11
4. Metoda de înregistrare	11
5. Perioada de referință și de înregistrare	11
6. Planul de sondaj.....	11
7. Extinderea rezultatelor	12

II. REZULTATELE ANCHETEI

Sinteză.....	15
1. Caracteristici generale.....	17
2. Beneficiari de pensie.....	18
3. Vârsta la data pensionării.....	21
4. Contribuția la sistemul de pensii.....	25
5. Încetarea sau continuarea activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare.....	28
6. Reintrarea pe piața muncii după pensionare.....	34
7. Beneficiari de pensie de invaliditate	36

III. TABELE - tabelele apar numai pe CD-ROM

1. Persoane de 50-74 ani după pensia pe care o primesc, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
2. Persoane de 50-74 ani după pensia pe care o primesc, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
3. Persoane de 50-74 ani după pensia pe care o primesc, pe sexe, medii de rezidență și stare civilă
4. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după vârsta la data pensionării, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă

5. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după vârsta la data pensionării, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
6. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după vârsta la data pensionării, pe sexe, medii de rezidență și stare civilă
7. Vârsta medie la data pensionării după tipul de pensie, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
8. Vârsta medie la data pensionării după tipul pensiei, pe sexe, medii de rezidență și stare civilă
9. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie din sistemul public, după încasarea primei pensii cu penalizare sau majorare, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
10. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie din sistemul public, după încasarea primei pensii cu penalizare sau majorare, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
11. Persoane de 50-74 ani care nu beneficiază de pensie din sistemul public, după sistemul de pensii la care contribuie, pe sexe, medii de rezidență și participarea la activitatea economică
12. Persoane de 50-74 ani care nu beneficiază de pensie din sistemul public, după sistemul de pensii la care contribuie, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
13. Persoane de 50-74 ani care nu beneficiază de pensie din sistemul public, după sistemul de pensii la care contribuie, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
14. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după situația în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
15. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după situația în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
16. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
17. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
18. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe, medii de rezidență și stare civilă
19. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie după reînceperea ulterioară a activității profesionale, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație
20. Persoane de 50-74 ani care beneficiază de pensie după reînceperea ulterioară a activității profesionale, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
21. Persoane în vârstă de 50-74 ani care beneficiază de pensie de invaliditate, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
22. Persoane în vârstă de 50-74 ani care beneficiază de pensie de invaliditate, după vârsta la data pensionării, pe sexe, medii de rezidență și grupe de vârstă
23. Vârsta medie la data pensionării pentru persoanele beneficiare de pensie de invaliditate, pe sexe, medii de rezidență și nivel de educație

I

Metodologia și organizarea anchetei

1. Obiectivele anchetei

Rezultatele publicației **“Pensii și participarea pe piața muncii”** sunt obținute pe baza Anchetei forței de muncă în gospodărie (AMIGO), care include, în fiecare an, un set de variabile suplimentare, pe o temă specifică – reluată o dată la 8 ani sau ad-hoc – denumit generic „modul atașat Anchetei forței de muncă în gospodărie”.

Pe lângă legislația europeană de bază care guvernează realizarea Anchetei forței de muncă în gospodărie¹, tematica modulelor din fiecare an este precizată în Regulamentul delegat (UE) 2020/256 al Comisiei din 16 decembrie 2019 de completare a Regulamentului (UE) 2019/1700 al Parlamentului European și al Consiliului prin stabilirea unui program continuu multianual, iar conținutul modulului din anul 2023 este precizat în Regulamentul nr. 2020/1642 al Comisiei din 5 noiembrie 2020.

Tema modulului din anul 2023 – **“Pensii și participarea pe piața muncii”** și-a propus să ofere informații referitoare la drepturile de pensie de care beneficiază sau sunt îndreptățite să beneficieze în viitor persoanele de 50-74 ani și participarea acestora pe piața muncii.

2. Concepte și definiții

Populația ocupată cuprinde persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 89 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință) care, în cursul săptămânii de referință, se încadrează în una dintre următoarele categorii:

- (a) persoane care, în cursul săptămânii de referință, au lucrat cel puțin 1 oră contra plată sau pentru obținerea unui profit, inclusiv lucrătorii familiali care colaborează la întreprinderea familială²;
- (b) persoane care au un loc de muncă sau o întreprindere și care au fost temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință, dar au avut o legătură formală cu locul de muncă, în condițiile în care următoarele grupuri au o legătură formală cu locul de muncă:
 - persoanele absente de la lucru din cauza concediilor de odihnă, a organizării timpului de lucru, a concediilor medicale, a concediului de maternitate sau de paternitate;
 - persoanele aflate la cursuri de formare profesională pentru locul de muncă;
 - persoanele aflate în concediu pentru creșterea copilului, care primesc și/sau au dreptul la un venit sau la prestații legate de locul de muncă sau al căror concediu pentru creșterea copilului ar trebui să dureze cel mult 3 luni;
 - lucrătorii sezonieri în extrasezon, în cazul în care îndeplinesc în continuare cu regularitate sarcini și îndatoriri pentru locul de muncă sau pentru întreprindere, excluzând îndeplinirea obligațiilor legale sau administrative;
 - persoanele absente temporar de la lucru din alte motive, în cazul în care durata preconizată a absenței este de maximum 3 luni;
- (c) persoane care produc bunuri agricole destinate în cea mai mare parte vânzării sau schimbului în natură.

¹ Regulamentul (UE) 2019/1700 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 octombrie 2019 de stabilire a unui cadru comun pentru statisticile europene referitoare la persoane și gospodărie, bazate pe datele la nivel individual colectate din eșantioane și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/2240 al Comisiei din 16 decembrie 2019 de specificare a aspectelor tehnice ale setului de date, de stabilire a formatelor tehnice pentru transmiterea informațiilor și de specificare a modalităților detaliate și a conținutului rapoartelor de calitate privind organizarea unei anchete prin sondaj în domeniul forței de muncă.

² Lucrătorii familiali care colaborează la întreprinderea familială, persoanele care lucrează în domeniul producției proprii, lucrătorii voluntari, stagiarii neremunerați și persoanele implicate în alte forme de muncă sunt definite în Rezoluția privind statisticile referitoare la muncă, ocuparea forței de muncă și utilizarea insuficientă a forței de muncă, adoptată la 11 octombrie 2013 de cea de-a 19-a Conferință internațională a statisticienilor din domeniul muncii (CISM).

Persoanele care lucrează în domeniul producției proprii, lucrătorii voluntari, stagiarilor neremunerați și persoanele implicate în alte forme de muncă nu sunt incluse în categoria persoanelor ocupate pe baza acestor activități.

Șomerii - conform definiției internaționale (BIM³) - sunt persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 74 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință) care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- a) în cursul săptămânii de referință nu erau ocupate conform definiției persoanelor ocupate;
- b) erau disponibile să muncească, adică erau disponibile să ocupe un loc de muncă remunerat sau să desfășoare o activitate independentă în termen de două săptămâni după săptămâna de referință;
- c) căutau activ un loc de muncă, adică fie au făcut demersuri concrete în perioada de patru săptămâni care s-a încheiat cu săptămâna de referință pentru a căuta un loc de muncă remunerat sau pentru a desfășura o activitate independentă, fie au găsit un loc de muncă unde urmează să înceapă activitatea în termen de cel mult 3 luni de la sfârșitul săptămânii de referință.

Pentru a identifica demersurile de căutare activă a unui loc de muncă, astfel de demersuri sunt:

- studierea ofertelor de locuri de muncă;
- publicarea de anunțuri sau de răspunsuri la oferte de locuri de muncă;
- publicarea sau actualizarea CV-urilor online;
- contactarea directă a angajatorilor;
- apelul la prieteni, rude sau cunoștințe;
- contactarea unui serviciu public de ocupare a forței de muncă;
- contactarea unei agenții private de ocupare a forței de muncă;
- susținerea unui test, a unui interviu sau a unei examinări în cadrul unui proces de recrutare;
- efectuarea de pregătiri pentru înființarea unei întreprinderi.

Lucrătorii sezonieri care nu lucrează în timpul săptămânii de referință (în afara sezonului), dar care se așteaptă să se întoarcă la locul lor de muncă sezonier sunt incluși în categoria „au găsit un loc de muncă”.

Populația inactivă din punct de vedere economic cuprinde persoanele incluse în una dintre următoarele categorii:

- a) în vârstă de sub 15 ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință);
- b) în vârstă de peste 89 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință); sau
- c) cu vârste cuprinse între 15 și 89 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință) și care nu sunt nici persoane ocupate, nici șomeri în cursul săptămânii de referință, conform definițiilor persoanelor ocupate și șomerilor.

Repartizarea pe grupe de ocupații s-a realizat utilizându-se Clasificarea Ocupațiilor din România conform Clasificării Internaționale Standard a Ocupațiilor ISCO-08 (COR 2008). La stabilirea ocupației s-a avut în vedere funcția sau meseria persoanelor active efectiv exercitată, prin ocupație înțelegându-se activitatea utilă, aducătoare de venit (în bani sau în natură) pe care o desfășoară o persoană, în general într-o unitate economică-socială.

Gruparea datelor după **nivelul de instruire absolvit** s-a făcut având în vedere:

- nivelul de învățământ absolvit, certificat prin diplomă sau un alt act care atestă absolvirea de studii;
- corespondența între nivelurile de învățământ (stabilite conform legislației naționale) și nivelurile de educație definite conform Clasificării Internaționale Standard a Educației ISCED 2011.

³ Biroul Internațional al Muncii.

În publicație, datele referitoare la nivelul de instruire absolvit au fost grupate astfel:

- scăzut (niveluri ISCED 0-2): fără școală absolvită, primar, gimnazial. Au fost incluși în învățământul gimnazial și absolvenții școlilor profesionale, complementare sau de ucenici, cu durată de cel mult 2 ani, dacă numărul total al anilor de studiu (de la începerea învățământului primar până la absolvirea celui profesional) a fost de cel mult 10 ani;
- mediu (niveluri ISCED 3-4): liceal (ciclul superior sau inferior), profesional, complementar sau de ucenici (cu durată mai mare de 2 ani), postliceal de specialitate sau tehnic de maiștri;
- superior (niveluri ISCED 5-8): universitar de scurtă durată (colegii universitare, secții de subingineri/conducători arhitecți ale instituțiilor de învățământ superior) și de lungă durată (învățământ universitar de lungă durată, licență și masterat), postuniversitar, doctorat, postdoctoral.

Sistemul de pensii din România este structurat pe 4 Piloni de pensii, astfel:

Pensii obligatorii:

- Pilonul I - sistemul public de pensii: prin care se acordă următoarele categorii de pensii:
 - pensia pentru limită de vârstă;
 - pensia anticipată;
 - pensia anticipată parțială;
 - pensia de invaliditate;
 - pensia de urmaș.
- Pilonul II - sistemul de pensii obligatorii administrate privat.

Pensii facultative:

- Pilonul III - pensiile facultative.
- Pilonul IV - pensiile ocupaționale - reglementate recent, prin Legea nr. 1/2020 privind pensiile ocupaționale, cu modificările și completările ulterioare.

În contextul modulului **“Pensii și participarea pe piața muncii”**, pensiile au fost grupate după tipul de risc pe care sunt menite să îl asigure. Astfel:

- În categoria **“beneficiari de pensie”** au fost cuprinse persoanele care beneficiază de pensii menite să asigure protecția socială împotriva riscului legat de pierderea sau reducerea capacității de muncă – consecință a vârstei înaintate, indiferent dacă acestea provin din sistemul pensiilor obligatorii sau facultative. Au fost deci incluși aici beneficiarii de:
 - pensii pentru limită de vârstă - din sistemul public (obligatoriu); **pensia pentru limită de vârstă** (inclusiv sistemul de pensii al MAPN, MAI, SRI, al avocaților sau al cultelor) se acordă persoanelor care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare sau în specialitate, după caz, prevăzute de Legea nr. 263/2010⁴, cu modificările și completările ulterioare. În funcție de stagiul de cotizare, pensia pentru limită de vârstă poate fi cu stagiul complet de cotizare sau cu stagiul incomplet de cotizare;
 - pensii anticipate - din sistemul public (obligatoriu); **pensia anticipată** se acordă, cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin 8 ani mai mare decât stagiul complet de cotizare prevăzut de Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare;
 - pensii anticipate parțiale - din sistemul public (obligatoriu); **pensia anticipată parțială** se acordă, cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat stagiul complet de cotizare, precum și celor care au depășit stagiul complet de cotizare cu până la 8 ani;
 - pensii private - facultative; **pensia privată facultativă** reprezintă orice tip de pensie obținută ca urmare a unei contribuții facultative la un fond privat de pensii, o societate financiară sau de asigurări (pilonul III). Pilonul III este un sistem de pensii bazat pe aderare facultativă și administrate privat; colectarea contribuțiilor la sistemul de pensii facultative administrate privat a început în anul 2007.

⁴ Legea aflată în vigoare la momentul colectării datelor.

Au fost cuprinși în această categorie și beneficiarii de pensie de urmaș, care la data anchetei împliniseră vârsta pentru obținerea unei pensii pentru limită de vârstă (chiar dacă au optat pentru menținerea pensiei de urmaș).

- În categoria „**beneficiari de pensie de invaliditate**” au fost cuprinse persoane, având vârsta sub cea legală de pensionare, care beneficiază de pensii menite să asigure protecția socială împotriva pierderii sau reducerii capacității de muncă în urma unei boli, unui accident sau unei dizabilități. Au fost deci incluși aici beneficiarii de pensii de invaliditate grad I, II sau III, din sistemul public de pensii.

Beneficiarii altor tipuri de pensii (urmaș – care la data anchetei nu îndeplineau condițiile pentru primirea pensiei de limită de vârstă, IOVR etc.) – nu au fost incluși în niciuna dintre categoriile de pensionari de mai sus.

Vârsta la data pensionării se referă:

- în cazul beneficiarilor de pensii din sistemul public - pentru limită de vârstă, anticipată sau anticipată parțială - la vârsta în ani împliniți la data primirii, pentru prima dată, a unei pensii din această categorie (chiar dacă persoana primește și o pensie privată);
- pentru persoanele care beneficiază doar de pensie privată facultativă, la vârsta în ani împliniți la data primirii pensiei private;
- pentru beneficiarii de pensie de invaliditate, la vârsta în ani împliniți la data primirii pensiei de invaliditate.

Contribuția la sistemul de pensii reprezintă contribuția fie a persoanei, fie a unui terț (de exemplu: angajator, stat) la o schemă obligatorie sau facultativă de pensii, cu scopul ca persoana să-și poată plăti costurile de trai la bătrânețe.

Situația în primele 6 luni de la pensionare se referă la evaluarea proprie a respondentului asupra situației sale pe piața muncii în momentul în care a început să primească o pensie din sistemul public - pentru limită de vârstă, anticipată sau anticipată parțială (sau la data primirii pensiei private – în cazul persoanelor care beneficiază doar de acest tip de pensie). Situația s-a evaluat având în vedere o perioadă de referință de 6 luni, începând de la data primirii pensiei.

S-au colectat informații privind un set predefinit de **motive de încetare a activității profesionale** la data pensionării:

- Am devenit eligibil(ă) pentru pensionare - se referă la persoanele care au decis să se pensioneze odată cu îndeplinirea condițiilor pentru obținerea unei pensii;
- Am atins vârsta maximă de pensionare - se referă la persoanele care au fost nevoite să se pensioneze odată ce au atins vârsta la care sunt obligați prin lege sau un acord (contract colectiv de muncă, acorduri între sindicate și angajatori etc.) să își părăsească locul de muncă;
- Boală sau invaliditate proprie - se referă la situațiile în care respondentul a fost nevoit să se pensioneze din cauza unei boli sau dizabilități proprii;
- Alte motive legate de locul de muncă - se referă la persoanele care au fost nevoite să se pensioneze din cauza unor motive legate de locul de muncă, de exemplu: ore de lucru sau sarcini incomode, probleme legate de sănătatea și siguranța la locul de muncă, stresul la locul de muncă, abilități neadecvate sau neapreciate, atitudinea angajatorului, clienți insuficienți, concediere etc.
- Condiții financiare favorabile pentru pensionare - include toate cazurile în care considerente financiare a determinat respondentul să înceteze activitatea/să se pensioneze, precum și cazurile în care acesta și-a întemeiat decizia pe teama că amânarea pensionării ar avea ca rezultat o pensie mai mică datorată modificării legislației;
- Responsabilități de îngrijire sau alte motive familiale - se referă la persoanele care au fost nevoite să se pensioneze din cauza responsabilităților de îngrijire față de persoane dependente (copii sau adulți),

restul posibilelor motive fiind incluse în categoria „Alte motive”.

Reintrarea pe piața muncii se referă la reluarea activității profesionale, după mai mult de 6 luni de la data pensionării, la vechiul loc de muncă sau la un loc de muncă nou, cu caracter de continuitate (pentru o durată de cel puțin 3 luni) sau prin desfășurarea unor activități pur ocazionale – de către pensionarii care, la data pensionării, au încetat să lucreze sau deja nu lucrau.

3. Sfera de cuprindere a anchetei

Sfera de cuprindere a Anchetei forței de muncă în gospodării este populația rezidentă din gospodăriile private. Astfel, au făcut obiectul anchetei persoanele cu reședința obișnuită pe teritoriul României pentru o perioadă de 12 luni și peste, membre ale gospodăriilor din locuințele selectate.

Întrebările privind pensia și participarea pe piața muncii au fost adresate persoanelor de 50-74 ani – aceasta fiind populația țintă a modului.

4. Metoda de înregistrare

Datele au fost colectate prin metoda interviului față-în-față. Înregistrarea informațiilor în chestionarul modului ad-hoc s-a realizat prin interviuarea persoanelor din sfera de cuprindere a anchetei la reședința acestora. În cazul persoanelor absente de la reședință la momentul înregistrării, datele au fost furnizate de un alt membru al gospodăriei (interviuri proxy).

5. Perioada de referință și de înregistrare

Perioada de referință (pentru marea majoritate a întrebărilor din Ancheta forței de muncă în gospodării) este o săptămână prestabilită, de luni până duminică inclusiv. Săptămâna de referință este de regulă cea precedentă înregistrării.

Înregistrarea datelor s-a realizat pe parcursul întregului an 2023, interviurile fiind repartizate uniform de-a lungul acestuia.

6. Planul de sondaj

Ancheta s-a realizat pe un eșantion aleator de locuințe, reprezentativ la nivelul țării și pe regiuni, utilizându-se un plan de sondaj **în două trepte**.

Reprezentativitatea se referă atât la structura gospodăriilor, cât și la distribuția populației pe medii, sexe și grupe de vârstă.

Planul de sondaj s-a bazat pe construirea, **în prima treaptă**, a Eșantionului Multifuncțional de Zone Teritoriale (eșantionul “master” EMZOT) constituit din 792 centre de cercetare (unități primare de eșantionare), repartizate în toate județele și sectoarele Municipiului București. EMZOT a fost realizat pe baza datelor de la Recensământul Populației și Locuințelor din martie 2011.

În **treapta a doua** au fost selectate 28512 de locuințe/trimestru (114048 locuințe/an) cu toate gospodăriile care le compun.

Eșantionul este construit pe baza unui procedeu de înnoire parțială a eșantionului trimestrial (“schema rotațională 2-2-2”), care are ca principiu de bază următoarea tehnică: o locuință este cercetată două trimestre consecutive, este scoasă temporar din cercetare următoarele două trimestre, este reintrodusă în cercetare următoarele două trimestre, apoi este scoasă definitiv din cercetare. Așadar, o locuință este gestionată 6 trimestre, fiind interviuată de 4 ori.

Conform schemei aplicate, în fiecare trimestru se păstrează în eșantion 50% din locuințele trimestrului anterior, 25% din locuințele cercetate cu două trimestre în urmă, iar restul de 25% sunt locuințe absolut noi. Astfel se păstrează și o acoperire de 50% a eșantioanelor de la un trimestru al unui an la același trimestru al anului precedent.

Datele modului au fost colectate pe un sub-eșantion de observații independente, constituit din gospodăriile aflate la al doilea interviu (28512 locuințe).

7. Extinderea rezultatelor

Extinderea rezultatelor modulului s-a realizat pe baza coeficienților atribuiți persoanelor din gospodăriile care fac parte din sub-eșantion și au răspuns la interviu.

La calcularea acestor coeficienți s-a avut în vedere populația rezidentă din gospodăriile private și distribuția acesteia, pe sexe și grupe de vârstă la 1 ianuarie și 1 iulie 2023.

Pentru determinarea acestor coeficienți au fost parcurse următoarele etape:

- calculul ponderilor de bază:
 - ponderea de bază atribuită unei locuințe reprezintă inversul probabilității generale de includere a locuinței în eșantionul anchetei;
 - toate gospodăriile dintr-o locuință "împrumută" ponderea de bază a locuinței respective.
- tratarea non-răspunsurilor totale:
 - se realizează cu ajutorul metodei grupelor de răspuns omogen, utilizând ca variabile explicative județul și mediul de rezidență;
 - în această etapă, ponderile de bază ale gospodăriilor respondente sunt ajustate cu inversul ratei de răspuns.
- redresarea eșantionului și calculul ponderilor finale:
 - redresarea este realizată în scopul de a îmbunătăți calitatea estimațiilor printr-o ajustare finală a ponderilor în etapa precedentă;
 - metoda de redresare folosită este cunoscută sub numele de calibrare. Calibrarea s-a realizat utilizând ca variabile auxiliare populația pe sexe și grupe de vârstă, asigurând totodată coerența cu numărul total al persoanelor ocupate, în șomaj sau inactive – pe sexe – așa cum rezultă din datele anuale ale Anchetei forței de muncă în gospodării. Utilizarea acestei metode conduce la creșterea gradului de precizie al estimațiilor.

Extinderea rezultatelor și calculul indicatorilor care măsoară precizia estimațiilor s-a realizat utilizând pachetul R - ReGenesees⁵.

⁵ Zardetto D (2015). "ReGenesees: an Advanced R System for Calibration, Estimation and Sampling Error Assessment in Complex Sample Surveys." *Journal of Official Statistics*, 31(2), 177 – 203
Zardetto D (2024). "ReGenesees: R Evolved Generalized Software for Sampling Estimates and Errors in Surveys." R package version 2.4.

II

Rezultatele anchetei

Sinteză

Datele statistice prezentate în această lucrare au fost determinate pe baza informațiilor colectate prin modulul complementar cu tema “Pensii și participarea pe piața muncii”, realizat în anul 2023 pe un subeșantion al cercetării statistice “Ancheta forței de muncă în gospodării” (AMIGO).

Pentru interpretarea corectă a diferiților indicatori se va ține seama de conceptele metodologice și definițiile prezentate în prima parte a lucrării.

Dintre cele 6152,1 mii persoane care reprezintă populația țintă a modulului, **un număr de 2710,2 mii persoane, reprezentând 44,1%, au declarat că beneficiază de un tip sau altul de pensie** (fie doar pensie din sistemul public¹, fie doar pensie privată², fie ambele).

Din totalul beneficiarilor de pensie, **2696,4 mii persoane (99,5%) încasau doar pensie din sistemul public**, iar 13,8 mii persoane (0,5%) fie doar pensie privată, fie atât pensie din sistemul public cât și pensie privată.

Din totalul celor 2710,2 mii beneficiari de pensie în vârstă de 50-74 ani, **cei mai mulți (1392,0 mii beneficiari, reprezentând 51,4%) au declarat că aveau, la data pensionării, vârsta cuprinsă în intervalul 60-64 ani**.

Ponderea celor care s-au pensionat devreme, **la vârste de sub 55 ani, era mai mare în rândul bărbaților (12,9%) decât în cel al femeilor (7,5%)**. Totuși, **20,7% dintre bărbați au ieșit la pensie la 65 de ani și peste, față de doar 3,0% dintre femei**.

Vârsta medie la data pensionării³ a fost de 59,5 ani, fiind cu 0,8 ani mai mare la bărbați decât la femei și cu 0,5 ani mai mare în mediul rural decât în cel urban.

Femeile au ieșit anticipat la pensie în mai mare măsură decât bărbații. **Aproximativ una din cinci femei s-a pensionat anticipat, față de unul din șapte bărbați**.

Dintre cele 6152,1 mii persoane de 50-74 ani intervievate, **3442,4 mii persoane au declarat că nu beneficiază de pensie din sistemul public sau nu au nicio pensie**. Dintre acestea, **2391,4 mii persoane (69,5%) contribuiau la sistemul public de pensii** (59,7% doar la sistemul public și 9,8% atât la sistemul public cât și la o schemă de pensie privată facultativă).

Persoanele ocupate contribuiau în proporție de 80,8% la sistemul public de pensii. Doar 45,4% dintre șomeri și 43,7% dintre persoanele inactive plăteau sau plătiseră în trecut contribuții la sistemul public de pensii.

Contribuția la sistemul public de pensii variază semnificativ în funcție de nivelul de educație. Astfel, **88,3% dintre absolvenții de studii superioare cotizaseră în trecut sau cotizau la acest sistem la data interviului**. Ponderea este de **76,0% pentru cei cu studii medii și de doar 36,3% pentru cei cu nivel scăzut de educație**.

¹ Se referă la pensia pentru limită de vârstă, anticipată sau anticipată parțială.

² Se referă la pensia privată facultativă (pilonul III).

³ Data pensionării s-a considerat a fi data încasării primei pensii.

Intervievați în legătură cu **situația în primele 6 luni de la pensionare**, din totalul celor 2710,2 mii beneficiari de pensie (de 50-74 ani), **84,0% (2277,7 mii persoane) au declarat că au încetat să lucreze**.

Au continuat să lucreze fără nicio modificare în următoarele 6 luni de la încasarea primei pensii doar 0,8% dintre pensionari (20,6 mii persoane), iar alți 0,9% (25,2 mii persoane) au continuat să lucreze cu anumite modificări (cum ar fi de exemplu: reducerea numărului de ore de lucru, schimbarea locului de muncă etc.).

Au declarat că **nu lucrau la data pensionării 14,3%** (386,7 mii persoane) dintre beneficiarii de pensie (șomeri, persoane aflate în incapacitate permanentă de muncă, casnice etc.).

Dintre cele 2277,7 mii persoane care au declarat că **au încetat să lucreze la data încasării primei pensii sau pe parcursul următoarelor 6 luni, cele mai multe (68,2%) au menționat ca motiv principal faptul că au devenit eligibile pentru pensionare**.

Intervievați în legătură cu **principalul motiv al continuării activității profesionale, peste jumătate (54,3%) din cei 45,8 mii de pensionari de 50-74 ani care au continuat să lucreze în primele 6 luni de la încasarea primei pensii au menționat nevoia unui venit suplimentar**. Un alt motiv semnificativ, menționat de aproape un sfert dintre respondenți (23,7%), este plăcerea de a munci și de a fi util.

Dintre cele 2664,4 mii pensionari care fie nu lucrau, fie au încetat să lucreze la data pensionării, 45,4 mii persoane (1,7%) au declarat că au reînceput să lucreze la un moment dat, după ce au devenit pensionari, având cel puțin un loc de muncă plătit cu o durată minimă de 3 luni sau desfășurând doar activități ocazionale.

Dintre cei 25,2 mii pensionari care au avut cel puțin un loc de muncă plătit, cu o durată de minimum 3 luni după ce s-au pensionat, peste jumătate (55,6%) au menționat ca motiv principal pentru reintrarea pe piața muncii nevoia unui venit suplimentar, iar peste un sfert (26,0%) plăcerea de a munci și de a fi util.

Majoritatea persoanelor cu nivel mediu și scăzut de educație au ales în principal “nevoia unui venit suplimentar” (59,3% dintre cei cu nivel mediu și 61,8% dintre cei cu nivel scăzut de educație). Acest motiv a fost ales doar de 20,0% dintre cei cu studii superioare.

Dintre cele 6152,1 mii persoane de 50-74 ani intervievate, **un număr de 242,2 mii persoane au declarat că beneficiază de pensie de invaliditate**. Dintre acestea, 56,3% erau bărbați, 51,3% locuiau în mediul rural și 40,5% aparțineau grupei de vârstă 60-64 ani.

Peste jumătate (55,9%) dintre pensionarii de invaliditate primiseră prima pensie între 45 și 54 ani, iar aproape o treime (31,2%) între 55 și 64 ani.

Vârsta medie la primirea primei pensii de invaliditate a fost de 50,1 ani, înregistrând valori cu 0,6 ani mai mare la bărbați decât la femei și cu 0,7 ani mai mare în urban decât în rural.

1. Caracteristici generale

În anul 2023, modulul complementar „Pensii și participarea pe piața muncii” atașat la Ancheta forței de muncă în gospodărie s-a adresat persoanelor **de 50-74 ani**. Toți respondenții la ancheta principală (AMIGO) au răspuns de asemenea și la întrebările modulului. Datele analizate în această lucrare se referă la cele **6152,1 mii persoane** pentru care s-au colectat date prin modulul “Pensia și participarea pe piața muncii”.

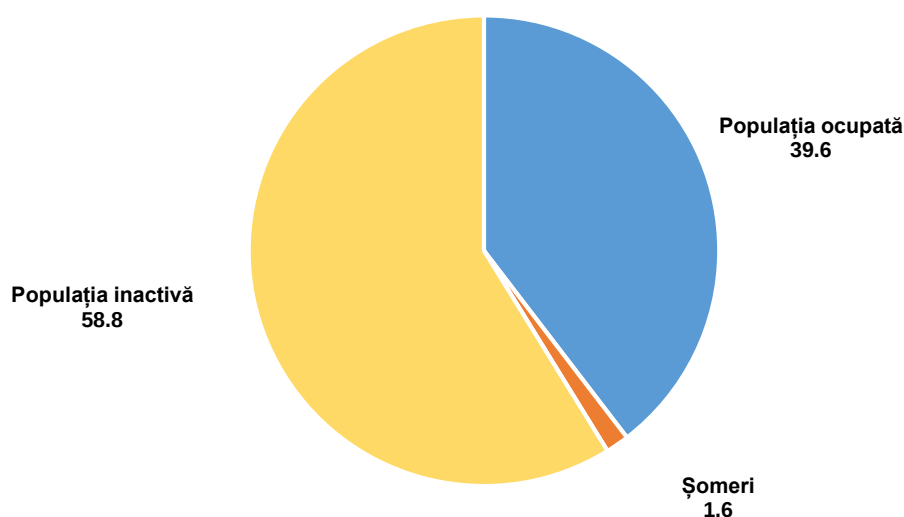
În anul 2023, dintre cele 6152,1 mii persoane care au făcut obiectul modulului complementar, 53,6% erau femei și 54,4% locuiau în mediul urban.

Analiza distribuției **pe grupe de vârstă** a populației țintă a anchetei indică faptul că ponderile cele mai mari erau deținute de persoanele din grupele de vârstă 50-54 ani (24,9%) și 65-69 ani (20,4%), celelalte grupe de vârstă având ponderi de sub 20,0%.

În ceea ce privește **nivelul de educație**, 4651,8 mii persoane reprezentând 75,6% din totalul populației țintă a modulului erau absolvenți de studii medii sau superioare. Persoanele cu nivel scăzut de educație reprezentau 24,4% și proveneau, în marea lor majoritate (72,5%), din mediul rural. Dintre cei cu nivel scăzut de educație, 15,6% nu absolviseră nicio școală sau absolviseră cel mult ciclul primar.

Repartizarea segmentului de populație analizat după **participarea la activitatea economică** arată că 58,8% erau persoane inactivă, restul de 41,2% fiind persoane ocupate sau șomeri.

Figura 1 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani după participarea la activitatea economică (%)

Dintre cele 2436,9 mii persoane ocupate de 50-74 ani, cele mai multe lucrau în industria prelucrătoare (22,2%), agricultură, silvicultură și pescuit (14,8%) și în comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor (14,7%).

În ceea ce privește **repartizarea pe grupe de ocupații**, cei mai mulți lucrau ca muncitori calificați și asimilați (21,6%), lucrători în domeniul serviciilor (16,6%) și specialiști în diverse domenii de activitate (14,6%).

După **statutul profesional**, dintre cele 2436,9 mii persoane ocupate de 50-74 ani, 83,5% își desfășurau activitatea ca salariați (2034,8 mii persoane); din totalul salariaților 55,3% erau bărbați și 63,5% locuiau în mediul urban.

Patronii reprezentau 1,6% dintre respondenți, numărul bărbaților din această categorie fiind de 5,3 ori mai mare decât cel al femeilor.

Lucrătorii pe cont propriu reprezentau 12,6% din populația ocupată de 50-74 ani. Cei mai mulți dintre aceștia erau bărbați (73,8%) și locuiau în mediul rural (81,9%).

Un număr de 55,9 mii persoane (2,3% din populația ocupată) desfășurau activități fără plată în afacerea unui membru al familiei, în calitate de lucrător familial neremunerat. Dintre aceștia, 92,3% erau femei, iar 92,6% locuiau în mediul rural.

Numărul **șomerilor de 50-74 ani** era de 96,2 mii, din care 57,1% erau bărbați și 75,0% locuiau în mediul rural.

Din totalul celor 3619,0 mii **persoane inactive de 50-74 ani**, 2659,3 mii (73,5%) beneficiau de pensie. Dintre aceștia, 58,2% erau femei și 59,7% locuiau în mediul urban.

Modulul complementar privind pensia și participarea pe piața muncii a avut ca obiectiv obținerea informațiilor cu privire la beneficiarii de pensii în vârstă de 50-74 ani, vârsta la data pensionării, contribuția la sistemul de pensii, motivele încetării activității profesionale sau ale prelungirii acesteia, precum și motivele reintrării pe piața muncii a persoanelor deja pensionate.

2. Beneficiari de pensie⁴

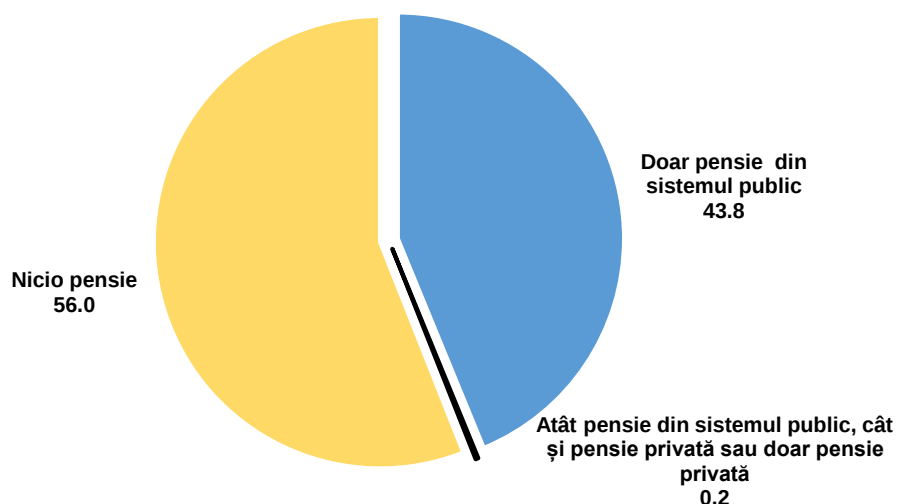
Dintre cele 6152,1 mii persoane care reprezintă populația țintă a modulului, **un număr de 2710,2 mii persoane, reprezentând 44,1%, au declarat că beneficiază de un tip sau altul de pensie (fie doar pensie din sistemul public, fie doar pensie privată, fie ambele).**

În contextul acestui modul complementar, pensia din sistemul public (de stat) se referă la *pensia pentru limită de vârstă* (cu stagiul complet sau incomplet de cotizare), la *pensia anticipată* sau la cea *anticipată parțială*, excluzând orice alt tip de pensie (de urmaș, de invaliditate, IOVR etc.)

Pensia privată se referă la orice tip de pensie obținută ca urmare a unei contribuții *facultative* la un fond privat de pensii, o societate financiară sau de asigurări (pilonul III).

⁴ Se referă la beneficiarii de pensie din sistemul public (pentru limită de vârstă, anticipată sau anticipată parțială) sau pensie privată facultativă (pilonul III).

Figura 2 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani după pensia pe care o primesc (%)

Din totalul beneficiarilor de pensie, **2696,4 mii persoane (99,5%) încasau doar pensie din sistemul public**, iar 13,8 mii persoane (0,5%) fie doar pensie privată, fie atât pensie din sistemul public cât și pensie privată.

Dintre persoanele de 50-74 ani care beneficiau de pensie, 58,1% erau femei, 59,1% locuiau în mediul urban și 76,9% aveau vârsta de 65-74 ani.

Tabelul 1 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, pe grupe de vârstă, sexe și medii de rezidență

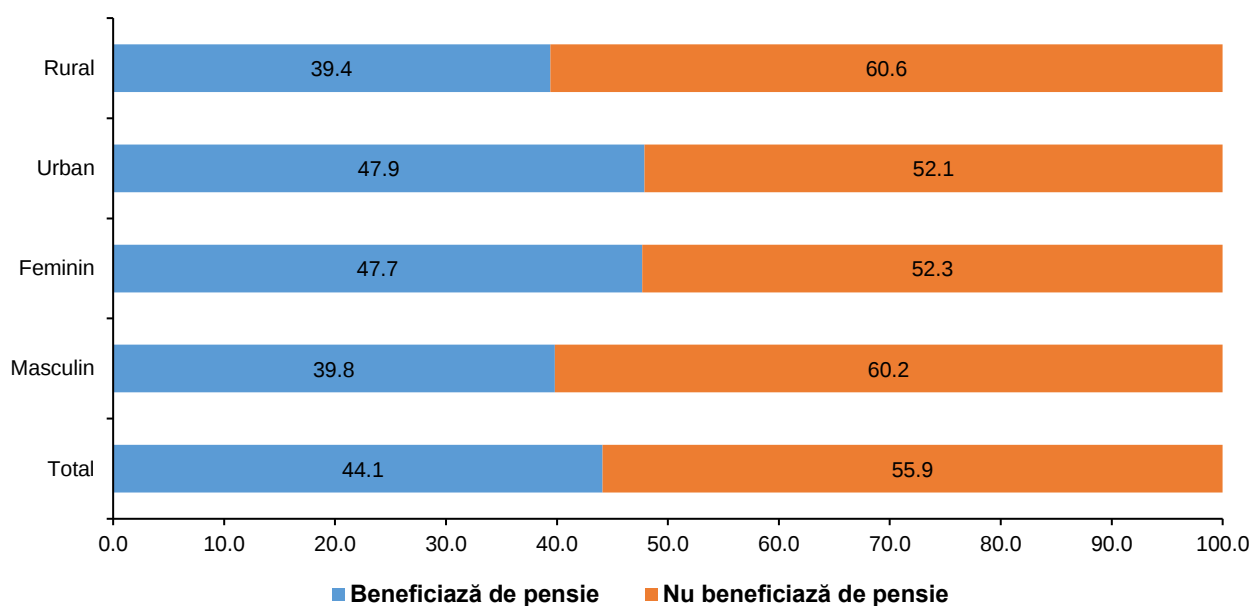
	Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural
PERSOANE CARE BENEFICIAZĂ DE PENSIE (mii persoane)	2710,2	1136,1	1574,1	1602,9	1107,3
	<i>- în % față de total -</i>				
50-54 ani	1,1	2,3	0,2	1,4	0,6
55-59 ani	2,9	4,1	2,1	3,5	2,1
60-64 ani	19,1	14,2	22,5	19,6	18,2
65-69 ani	40,9	43,0	39,4	41,4	40,1
70-74 ani	36,0	36,4	35,8	34,1	39,0

Distribuția după nivelul de educație arată că **majoritatea pensionarilor (61,6%) erau absolvenți de studii medii**. Persoanele cu nivel scăzut de educație reprezentau 29,4% iar cele cu studii superioare dețineau o pondere de 9,0%.

Analiza după participarea la activitatea economică relevă faptul că 98,1% din persoanele care încasau pensie erau inactive, 1,8% erau ocupate și 0,1% erau șomeri.

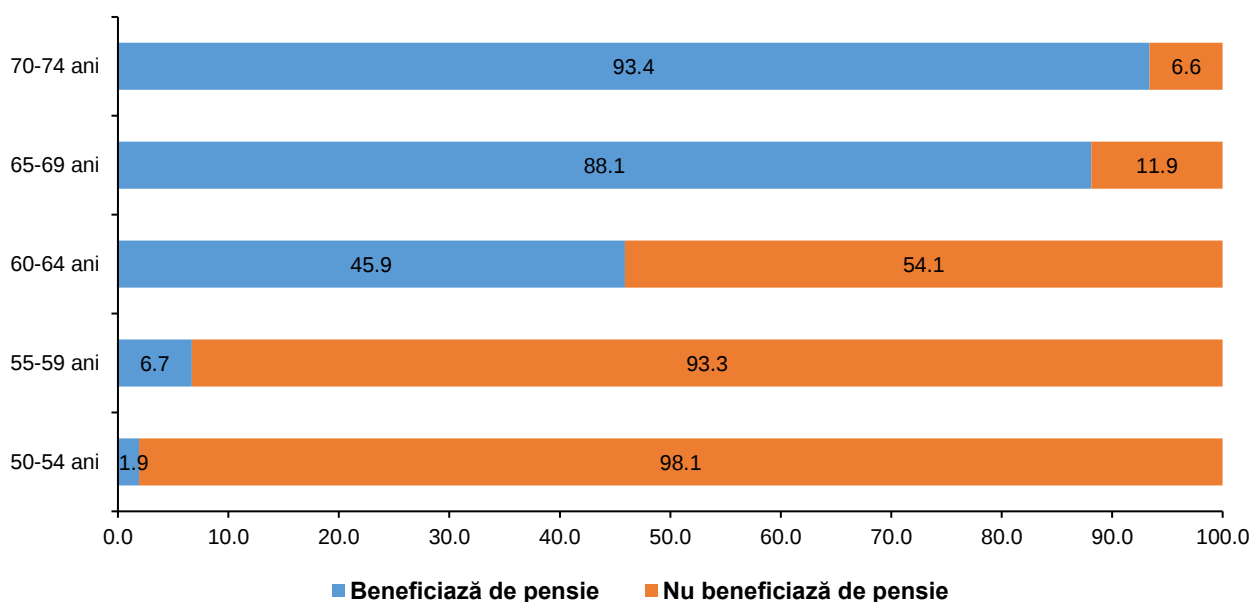
Au declarat că **beneficiază de pensie 47,7% dintre femeile de 50-74 ani (față de 39,8% dintre bărbați) și 47,9% dintre persoanele din mediul urban (față de 39,4% dintre cele din mediul rural)**.

Figura 3 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază/nu beneficiază de pensie, pe sexe și medii de rezidență (%)

Făceau parte din categoria pensionarilor, 93,4% dintre persoanele de 70-74 ani, la polul opus situându-se cei din grupa 50-54 ani, din rândul cărora ponderea pensionarilor era de 1,9%.

Figura 4 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază/nu beneficiază de pensie, pe grupe de vârstă (%)

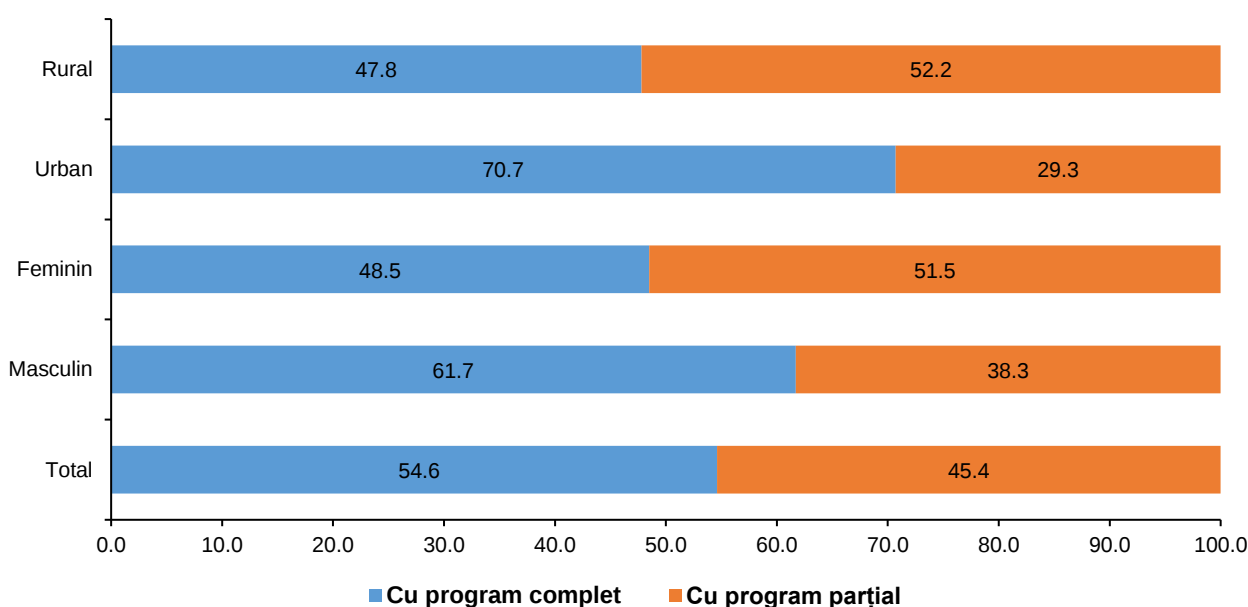
Din totalul persoanelor de 50-74 ani cu nivel scăzut de educație, peste jumătate (53,1%) beneficiau de pensie. Ponderea era de 42,1% în cazul persoanelor cu studii medii și de 35,8% în cazul celor cu studii superioare.

Dintre cele 2436,9 mii persoane ocupate de 50-74 ani, 49,2 mii (2,0%) încasau și pensie. Dintre acestea, peste jumătate (55,5%) lucrau ca lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit, 13,3% ca specialiști în diverse domenii de activitate, iar 8,3% erau lucrători în domeniul serviciilor.

Pe sectoare de activitate ale economiei naționale, 61,4% dintre persoanele ocupate care încasau și pensie lucrau în agricultură, silvicultură și pescuit; în servicii lucrau 30,3%, iar în industrie și construcții 8,3%.

Dintre pensionarii care lucrau, 45,4% aveau program redus de lucru. Ponderea acestora era mai mare în cazul femeilor (51,5%) și în cel al persoanelor din mediul rural (52,2%).

Figura 5 - Distribuția persoanelor ocupate de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după programul de lucru, pe sexe și medii de rezidență (%)

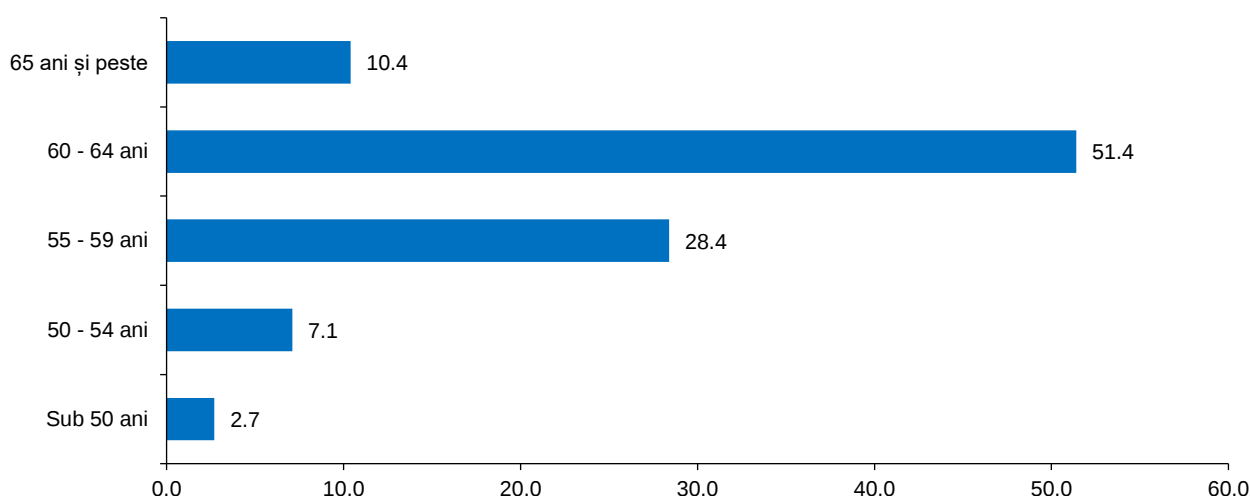

3. Vârsta la data pensionării

Din totalul celor 2710,2 mii beneficiari de pensie⁵ în vârstă de 50-74 ani, **cei mai mulți (1392,0 mii beneficiari, reprezentând 51,4%) au declarat că aveau, la data pensionării, vârsta cuprinsă în intervalul 60-64 ani.** La polul opus, 73,1 mii persoane (2,7%) se pensionaseră înainte de împlinirea vârstei de 50 ani.

⁵ Se referă la beneficiarii de pensie din sistemul public (pentru limită de vârstă, anticipată sau anticipată parțială) sau pensie privată facultativă (pilonul III).

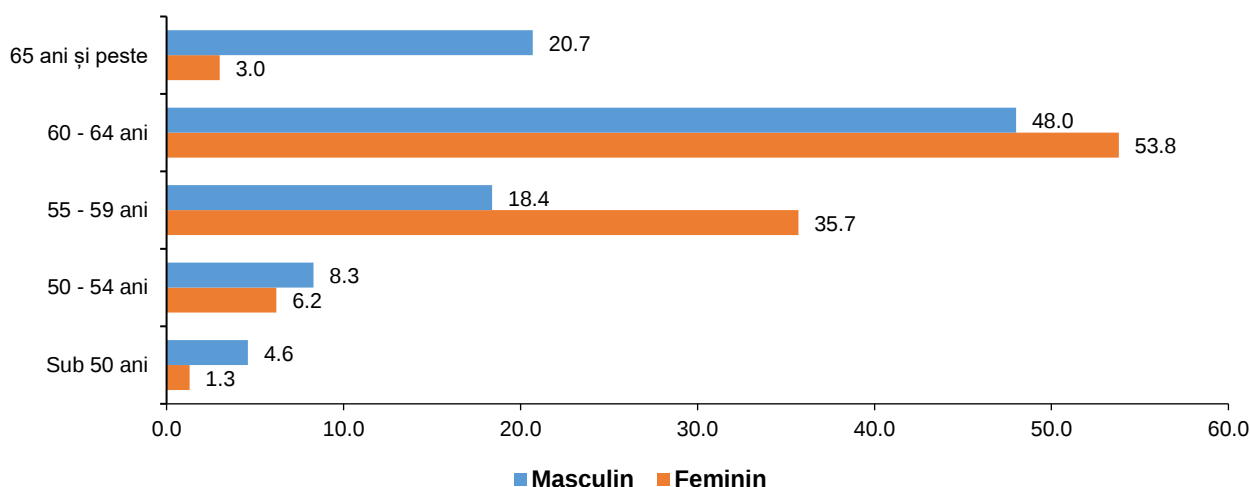
Figura 6 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după vârsta la data pensionării (%)

Pe sexe, cele mai multe femei (53,8%) și cei mai mulți bărbați (48,0%) s-au pensionat între 60 și 64 ani.

Ponderea celor care s-au pensionat devreme, **la vârste de sub 55 ani, era mai mare în rândul bărbaților (12,9%) decât în cel al femeilor (7,5%)**. Totuși, **20,7% dintre bărbați au ieșit la pensie la 65 de ani și peste, față de doar 3,0% dintre femei**.

Figura 7 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după vârsta la data pensionării, pe sexe (%)

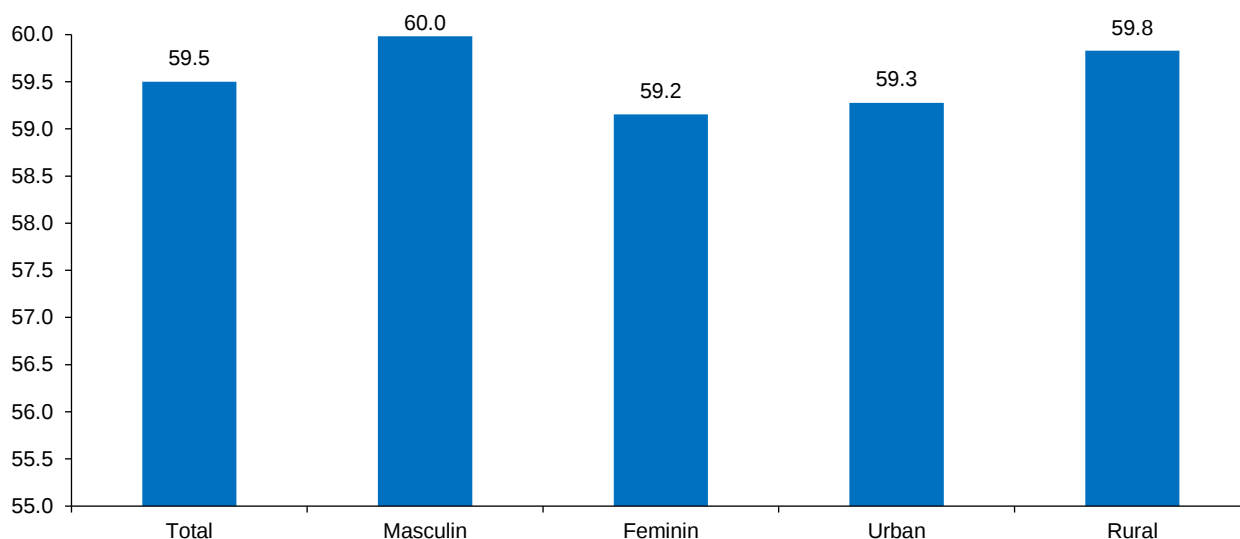

Luând în considerare **nivelul de educație**, se constată că 13,8% dintre persoanele de 50-74 ani cu studii superioare s-au pensionat devreme, adică înainte de 55 de ani, pondere mai mare decât în cazul celor cu studii medii (10,6%) și al celor cu nivel scăzut de educație (6,8%). Trebuie subliniat însă faptul că și în cazul pensionării la vârste de 65 de ani și peste, ponderea cea mai mare este tot în rândul celor cu studii superioare (13,8%, față de 10,2% dintre persoanele cu nivel mediu și 10,0% dintre cele cu nivel scăzut de educație).

Peste patru cincimi dintre cei cu studii de nivel scăzut (83,2%) s-au pensionat între 55 și 64 ani, față de 79,2% dintre cei cu nivel mediu și 72,4% dintre cei cu studii superioare.

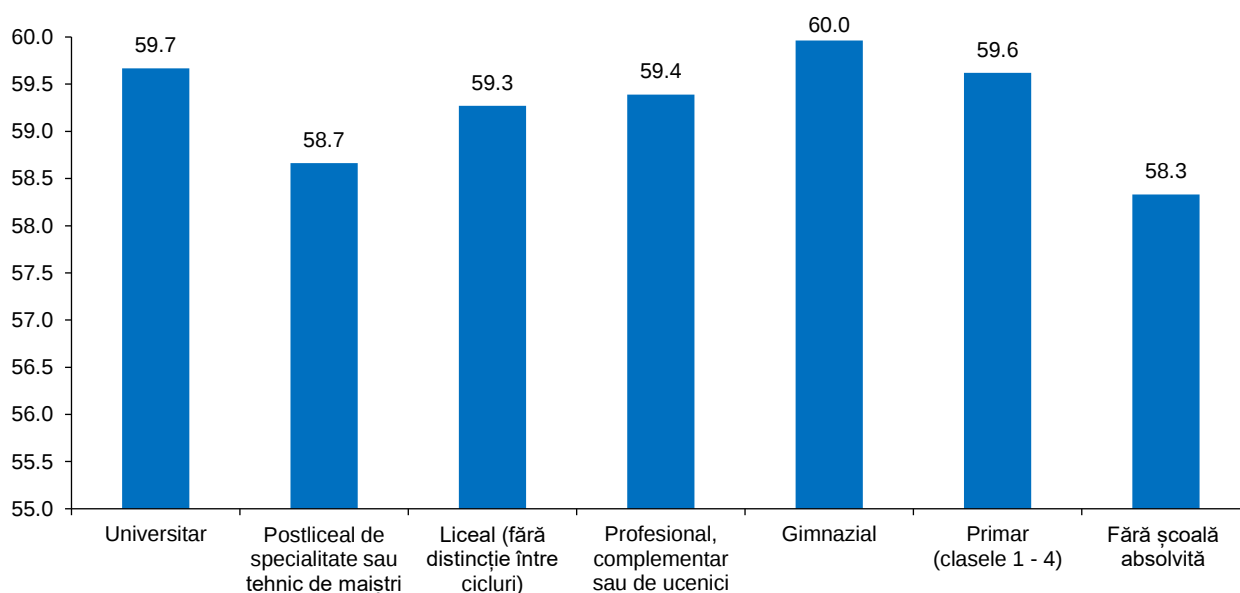
Vârsta medie la data pensionării⁶ a fost de 59,5 ani, fiind cu 0,8 ani mai mare la bărbați decât la femei și cu 0,5 ani mai mare în mediul rural decât în cel urban.

Figura 8 - Vârsta medie la data pensionării, pe sexe și medii de rezidență (ani)

După nivelul de educație, se constată că vârsta medie de pensionare era mai mare la cei cu nivel scăzut de educație (59,9 ani), decât la cei cu nivel mediu (59,3 ani) sau superior (59,7 ani). Absolvenții de învățământ gimnazial aveau cea mai ridicată vârstă medie la data pensionării (60,0 ani), la polul opus situându-se cei fără nicio școală absolvită (58,3 ani).

Figura 9 - Vârsta medie la data pensionării, după nivelul de educație (ani)

⁶ Data pensionării s-a considerat a fi data încasării primei pensii.

Pentru persoanele care nu lucrau la data efectuării interviului, vârsta medie la încasarea primei pensii de vârstă a fost de 58,6 ani în cazul șomerilor și de 59,5 ani în cel al persoanelor inactive. Pentru persoanele ocupate, vârsta medie de pensionare a fost de 60,4 ani.

După starea civilă, se constată că persoanele căsătorite se pensionează cel mai devreme, vârsta medie la încasarea primei pensii în cazul acestora fiind de 59,3 ani. **Cel mai târziu se pensionează persoanele necăsătorite**, vârsta medie fiind de 60,1 ani. Pentru persoanele divorțate valoarea acestui indicator a fost de 59,4 ani, iar pentru cele văduve de 59,8 ani.

Vârsta medie la data pensionării a fost de 59,5 ani pentru cei care primeau doar pensie din sistemul public. Pentru persoanele care primeau doar pensie privată, valoarea acestui indicator a fost de 60,5 ani.

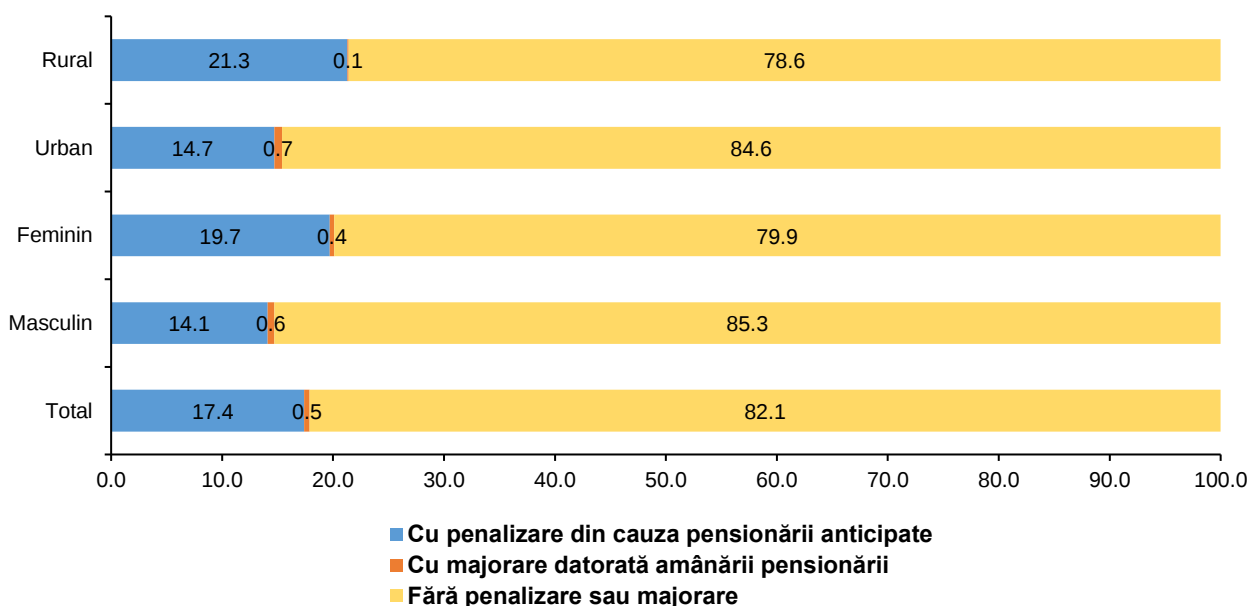
Cei mai mulți dintre pensionarii din sistemul public au ieșit la pensie la vârsta standard de pensionare. Astfel, **82,1% au primit prima pensie fără nicio penalizare** (ca urmare a pensionării anticipate), **dar și fără nicio majorare** (ca urmare a amânării pensionării).

Au primit prima pensie cu o reducere (penalizare) din cauza pensionării anticipate 17,4% dintre pensionarii de stat. Doar 0,5% au primit o pensie mai mare datorită faptului că și-au amânat pensionarea.

Femeile au ieșit anticipat la pensie în mai mare măsură decât bărbații. **Aproximativ una din cinci femei s-a pensionat anticipat, față de unul din șapte bărbați.**

Persoanele din mediul rural au ieșit anticipat la pensie în mai mare măsură decât cele din urban.

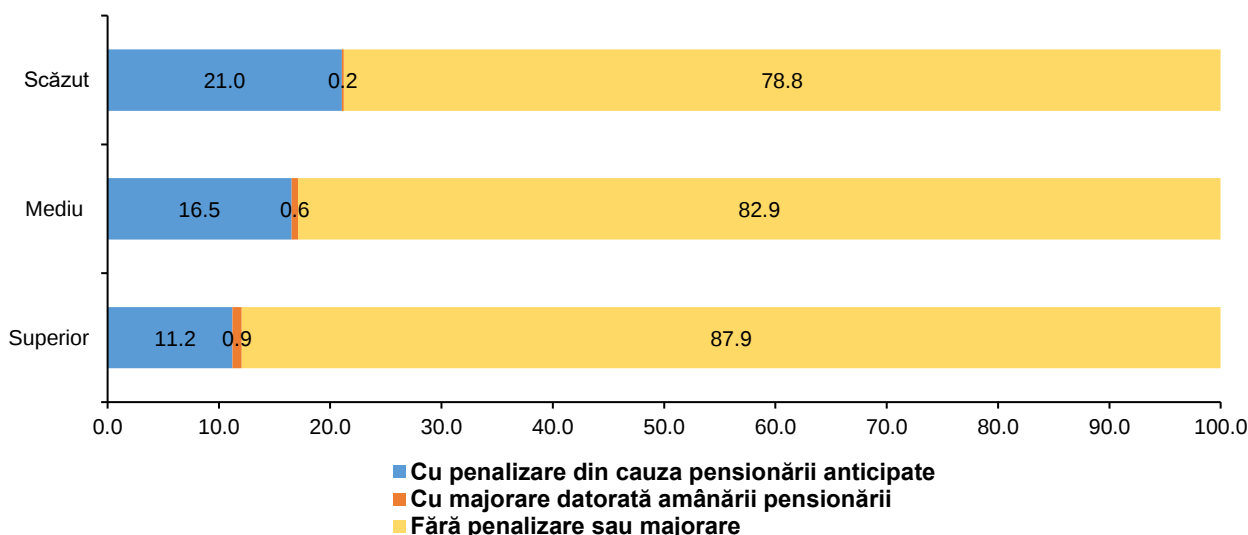
Figura 10 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie din sistemul public, după primirea primei pensii cu penalizare sau majorare, pe sexe și medii de rezidență (%)

Peste o cincime (21,0%) dintre pensionarii cu nivel scăzut de educație s-au pensionat anticipat, fiind astfel penalizați, față de 16,5% dintre cei cu studii medii și 11,2% dintre cei cu studii superioare.

Cea mai mare pondere a celor care și-au amânat pensionarea, obținând astfel o pensie mai mare, a fost în rândul celor cu studii superioare (0,9%), la polul opus fiind cei cu nivel scăzut de educație (0,2%).

Figura 11 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie din sistemul public după încasarea primei pensii cu penalizare sau majorare, pe nivel de educație (%)

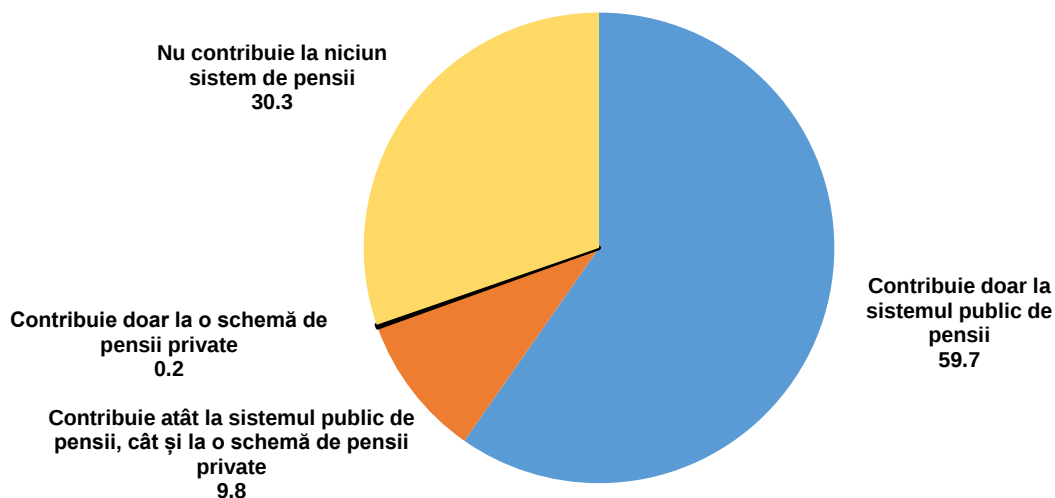
În ceea ce-i privește pe cei cu studii medii, ponderea celor care s-au pensionat anticipat a fost de 18,1% în cazul absolvenților de școală profesională, nivel mai ridicat decât în rândul celor cu liceu (16,0%) sau cu școli postliceale de specialitate sau tehnic de maiștri (9,1%).

Cei cu nivel scăzut de educație s-au pensionat anticipat în proporție de 20,8% în cazul celor cu gimnaziu și 21,3% în cel al absolvenților de școală primară. Ponderea a fost mult mai ridicată în cazul persoanelor fără nicio școală absolvită (52,0%).

4. Contribuția la sistemul de pensii

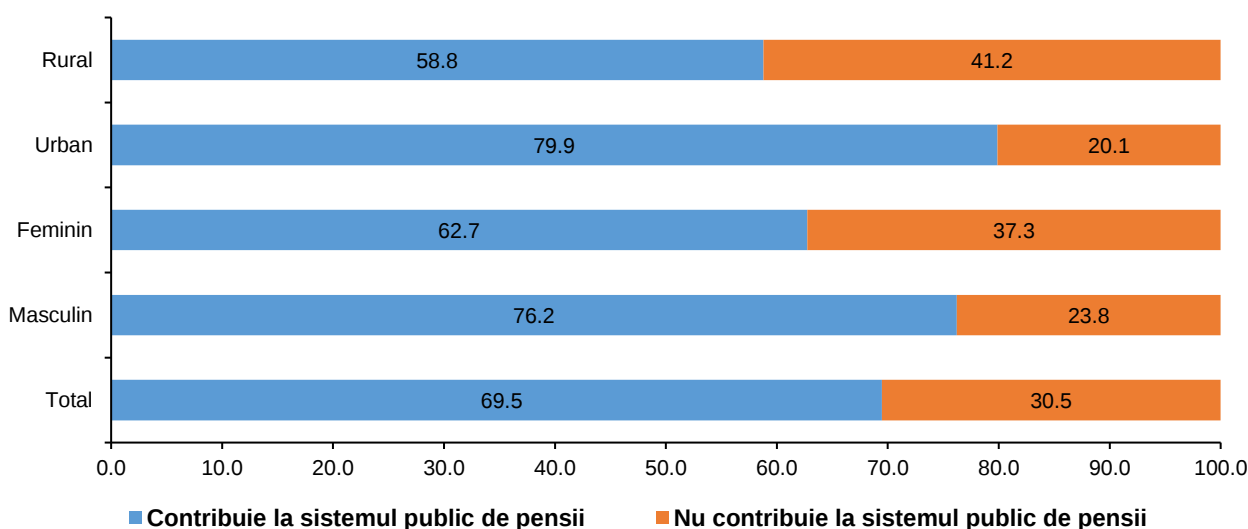
Dintre cele 6152,1 mii persoane de 50-74 ani intervievate, **3442,4 mii persoane au declarat că nu beneficiază de pensie din sistemul public.** Dintre acestea, **2391,4 mii persoane (69,5%) contribuiau la sistemul public de pensii** (59,7% doar la sistemul public și 9,8% atât la sistemul public cât și la o schemă de pensie privată facultativă).

Figura 12 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care nu beneficiază de pensie din sistemul public, după sistemul de pensii la care contribuie (%)

Peste trei sferturi (76,2%) dintre bărbații de 50-74 ani contribuiau la sistemul public de pensii. La femei, ponderea a fost mai scăzută, de 62,7%. **Pe medii de rezidență, ponderea celor care contribuie pentru o pensie de stat este semnificativ mai mare în urban (79,9%) decât în rural (58,8%).**

Figura 13 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani după contribuția la sistemul public de pensii, pe sexe și medii de rezidență (%)

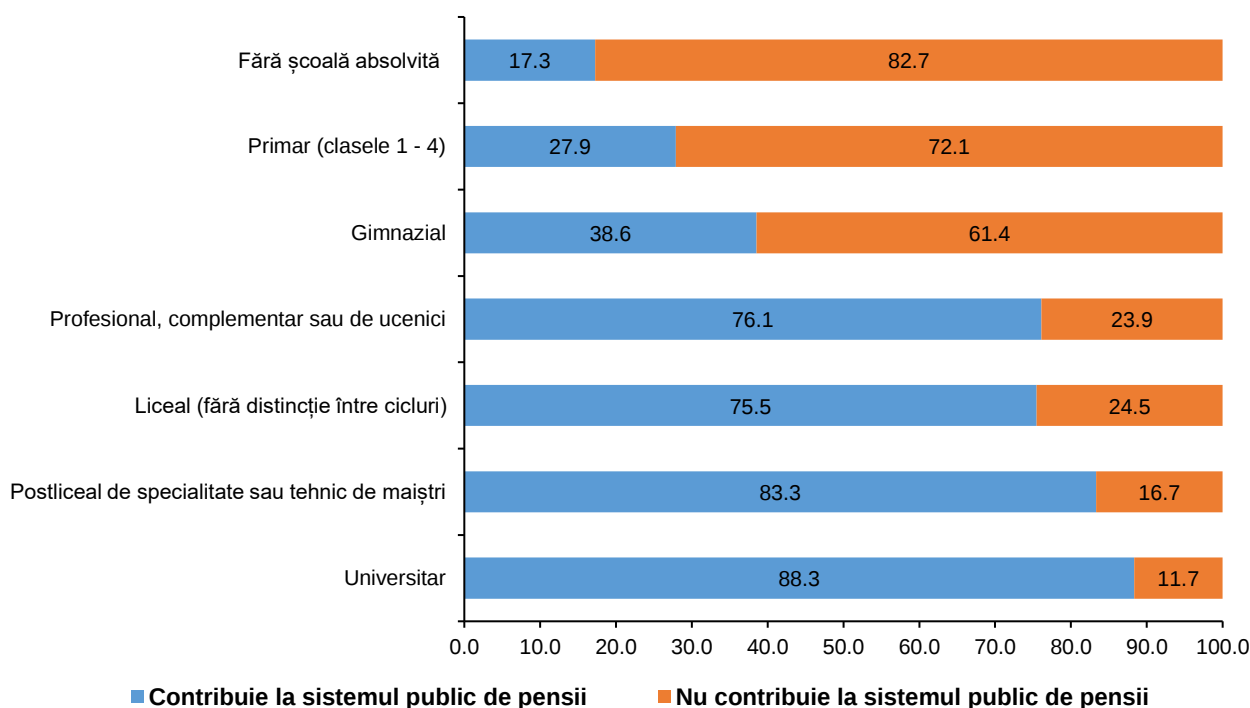
Ponderea persoanelor care au contribuit la sistemul public de pensii, fiind astfel îndreptăţite la primirea unei pensii din acest sistem în viitor, diferă **pe grupe de vârstă**, cu o valoare maximă la grupa de vârstă 55-59 ani (74,0%) şi o valoare minimă la 70-74 ani (13,0%).

Persoanele ocupate contribuiau în proporţie de 80,8% la sistemul public de pensii. Doar 45,4% dintre şomeri şi 43,7% dintre persoanele inactive plăteau sau plătiseră în trecut contribuţii la sistemul public de pensii.

Contribuţia la sistemul public de pensii variază semnificativ în funcţie de nivelul de educaţie. Astfel, **88,3% dintre absolvenţii de studii superioare cotizaseră în trecut sau cotizau la acest sistem** la data interviului. Ponderea este de **76,0% pentru cei cu studii medii** şi de doar **36,3% pentru cei cu nivel scăzut de educaţie.**

În ceea ce priveşte persoanele cu nivel scăzut de educaţie, ponderile variază între 38,6% (în cazul celor cu gimnaziu) şi 17,3% (în cazul celor fără şcoală).

Figura 14 - Distribuţia persoanelor de 50-74 ani după contribuţia la sistemul public de pensii, pe nivel de educaţie (%)

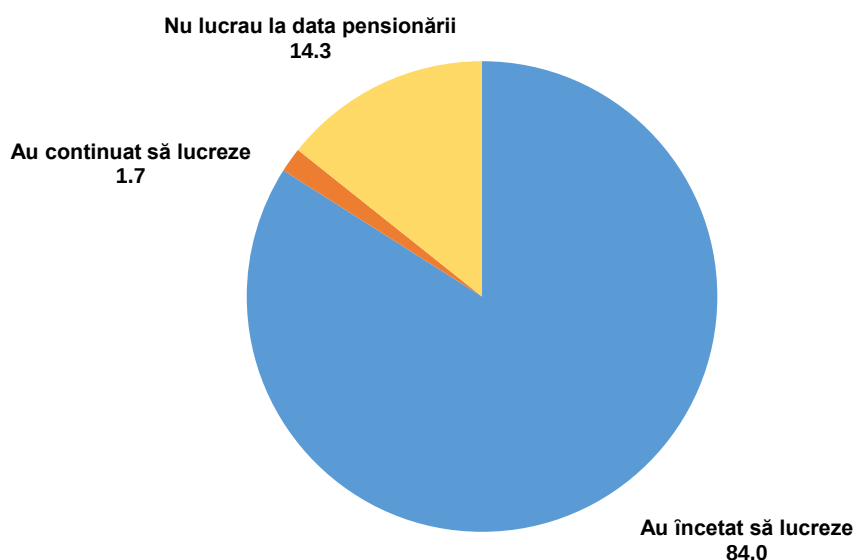
5. Încetarea sau continuarea activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare⁷

Intervievați în legătură cu **situația în primele 6 luni de la pensionare**, din totalul celor 2710,2 mii beneficiari de pensie (de 50-74 ani), **84,0% (2277,7 mii persoane) au declarat că au încetat să lucreze**.

Au continuat să lucreze fără nicio modificare în următoarele 6 luni de la încasarea primei pensii **doar 0,8% dintre pensionari (20,6 mii persoane)**, iar **alți 0,9% (25,2 mii persoane) au continuat să lucreze cu anumite modificări** (cum ar fi de exemplu: reducerea numărului de ore de lucru, schimbarea locului de muncă etc.).

Au declarat că **nu lucrau la data pensionării 14,3%** (386,7 mii persoane) dintre beneficiarii de pensie (șomeri, persoane aflate în incapacitate permanentă de muncă, casnice etc.).

Figura 15 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după situația în primele 6 luni de la pensionare (%)

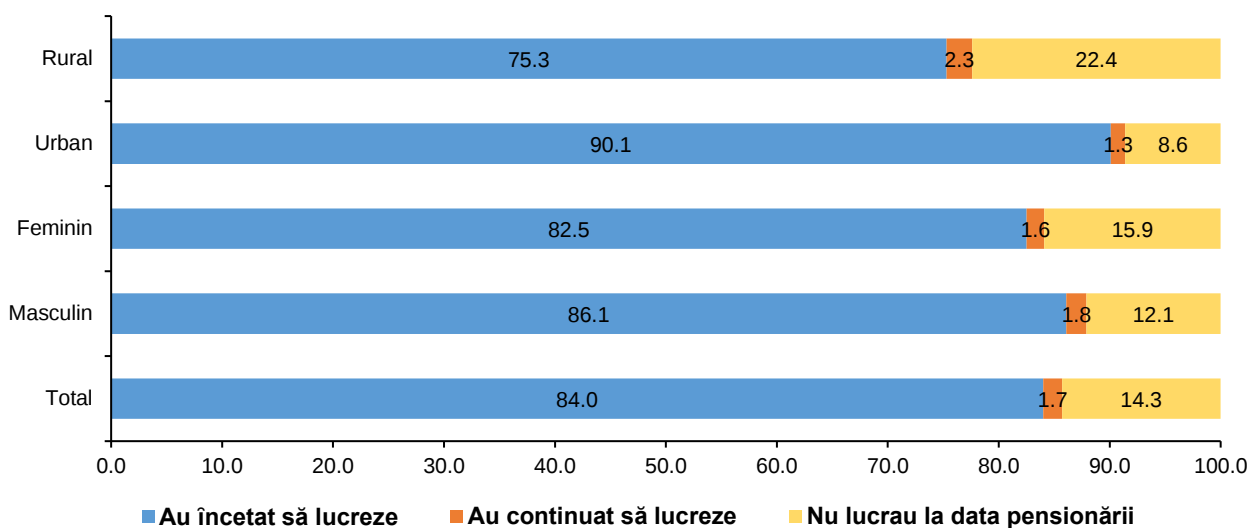

Mai mulți bărbați (1,8%) decât femei (1,6%) au continuat să lucreze atunci când au început să primească o pensie, în timp ce **ponderea femeilor care nu aveau un loc de muncă la data pensionării (15,9%) este mai mare decât cea al bărbaților (12,1%)**.

Pe medii de rezidență diferențele sunt semnificative. **Ponderea celor care au încetat să lucreze este semnificativ mai mare în mediul urban (90,1% față de 75,3% în mediul rural)**. Dar este de subliniat faptul că **în mediul rural 22,4% dintre pensionari nu aveau un loc de muncă atunci când s-au pensionat, față de doar 8,6% în mediul urban**.

⁷ Data pensionării s-a considerat a fi data încasării primei pensii.

Figura 16 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după situația în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe și medii de rezidență (%)

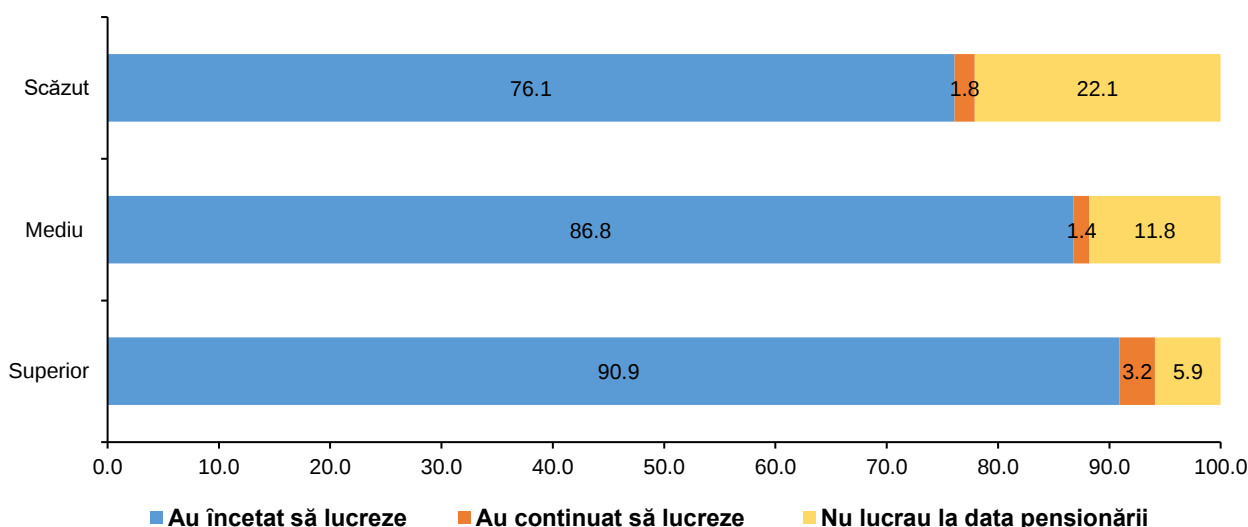
Pe grupe de vârstă se constată faptul că ponderea celor care au încetat să lucreze la data pensionării variază între 81,9% (la grupa de vârstă 65-69 ani) și 90,6% (la grupa de vârstă 55-59 ani).

Au declarat că au continuat să lucreze în primele 6 luni de la pensionare, 2,6% dintre cei de 50-54 ani. La polul opus se situează cei din grupa de vârstă 60-64 ani, din rândul cărora doar 1,5% au continuat să lucreze.

Analiza după nivelul de educație arată diferențe destul de mari. Au continuat să lucreze 3,2% dintre pensionarii cu studii superioare, față de 1,8% dintre cei cu nivel scăzut de educație și 1,4% dintre cei cu studii medii.

Ponderea celor care au încetat să lucreze este de asemenea mai mare la cei cu studii superioare, dar trebuie subliniat faptul că și ponderea celor care nu lucrau la data pensionării este semnificativ mai mică în cazul acestora decât în cazul celor cu studii medii sau cu nivel scăzut de educație.

Figura 17 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după situația în primele 6 luni de la pensionare, pe nivel de educație (%)

Principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare⁸

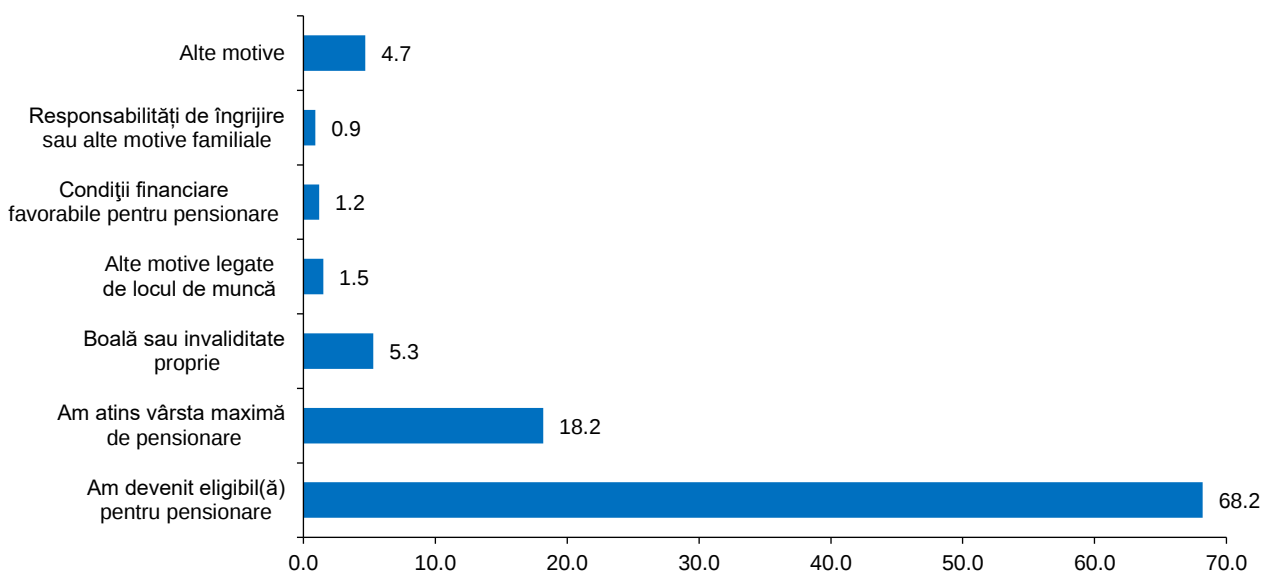
Dintre cele 2277,7 mii persoane care au declarat că **au încetat să lucreze la data încasării primei pensii sau pe parcursul următoarelor 6 luni, cele mai multe (68,2%) au menționat ca motiv principal faptul că au devenit eligibile pentru pensionare.**

Atingerea vârstei maxime de pensionare a fost un alt motiv, menționat de 18,2% dintre aceste persoane.

Boala sau invaliditatea proprie a fost al treilea cel mai frecvent motiv, ales de 5,3% dintre persoanele care au încetat să lucreze odată cu pensionarea.

Celelalte motive dețin ponderi de sub 5,0% fiecare.

Figura 18 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare (%)

“Am devenit eligibil(ă) pentru pensionare” a fost motivul ales mai frecvent de bărbați (71,2%) decât de femei (65,9%). Toate celelalte motive au fost menționate în mai mare măsură de femei, cu excepția “condițiilor financiare favorabile pentru pensionare”, care a fost ales în egală măsură de ambele sexe.

Pe medii de rezidență, **“Am devenit eligibil(ă) pentru pensionare” și “Am atins vârsta maximă de pensionare” au fost motivele alese în mai mare măsură de pensionarii din mediul urban decât de cei din rural, situația inversându-se pentru toate celelalte motive.**

⁸ Data pensionării s-a considerat a fi data încasării primei pensii.

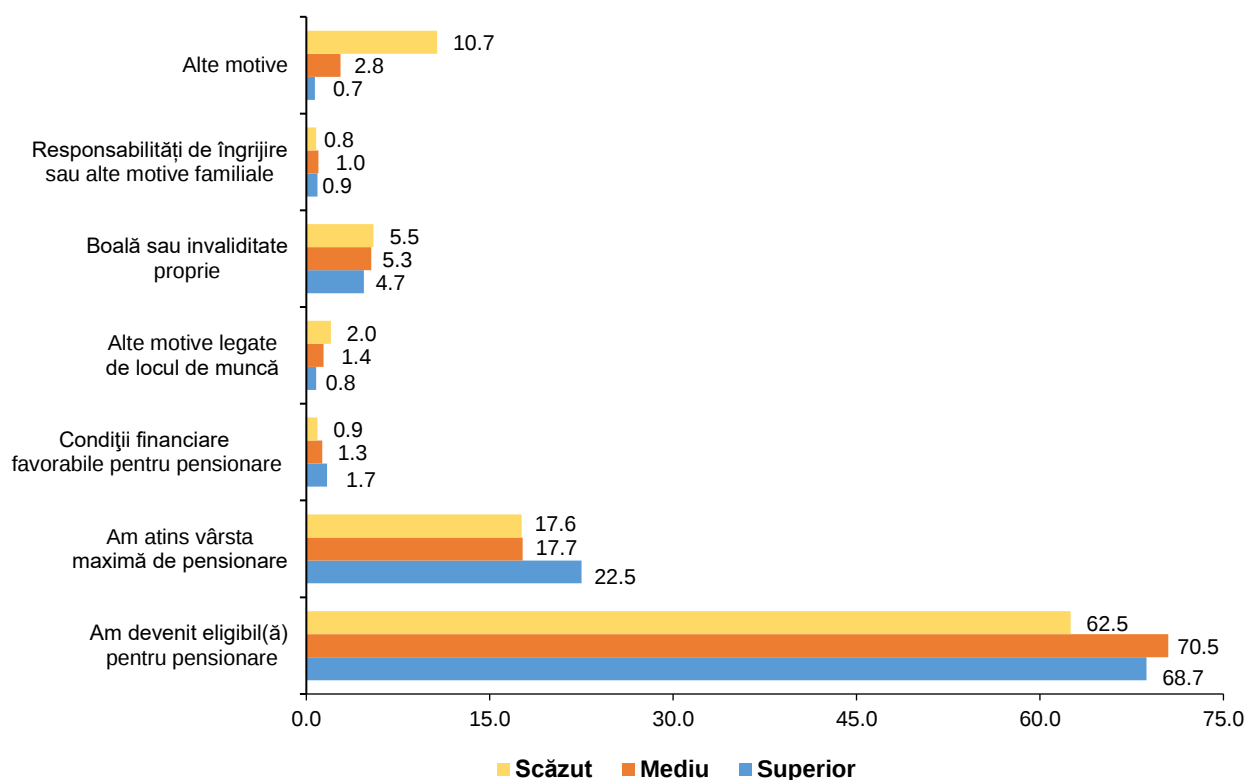
Tabelul 2 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe și medii de rezidență

	Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural
BENEFICIARI DE PENSIE CARE AU ÎNCETAT SĂ LUCREZE (mii persoane)	2277,7	978,3	1299,4	1444,3	833,4
<i>- în % față de total -</i>					
Am devenit eligibil(ă) pentru pensionare	68,2	71,2	65,9	70,4	64,4
Am atins vârsta maximă de pensionare	18,2	18,0	18,3	18,5	17,6
Condiții financiare favorabile pentru pensionare	1,2	1,2	1,2	1,1	1,4
Alte motive legate de locul de muncă	1,5	1,4	1,6	1,2	2,1
Boală sau invaliditate proprie	5,3	4,9	5,6	5,1	5,6
Responsabilități de îngrijire sau alte motive familiale	0,9	0,6	1,2	0,9	1,0
Alte motive	4,7	2,7	6,2	2,8	7,9

După nivelul de educație, se constată că ponderea persoanelor cu studii superioare care au indicat drept motiv principal faptul că au atins vârsta maximă de pensionare sau condițiile financiare favorabile este mai mare decât cea a persoanelor cu studii medii sau cu nivel scăzut de educație.

Persoanele cu nivel scăzut de educație au menționat în mai mare măsură motivele legate de “boală sau invaliditate” sau “alte motive legate de locul de muncă”, decât cele cu nivel mediu sau superior de educație.

Figura 19 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al încetării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe nivel de educație (%)

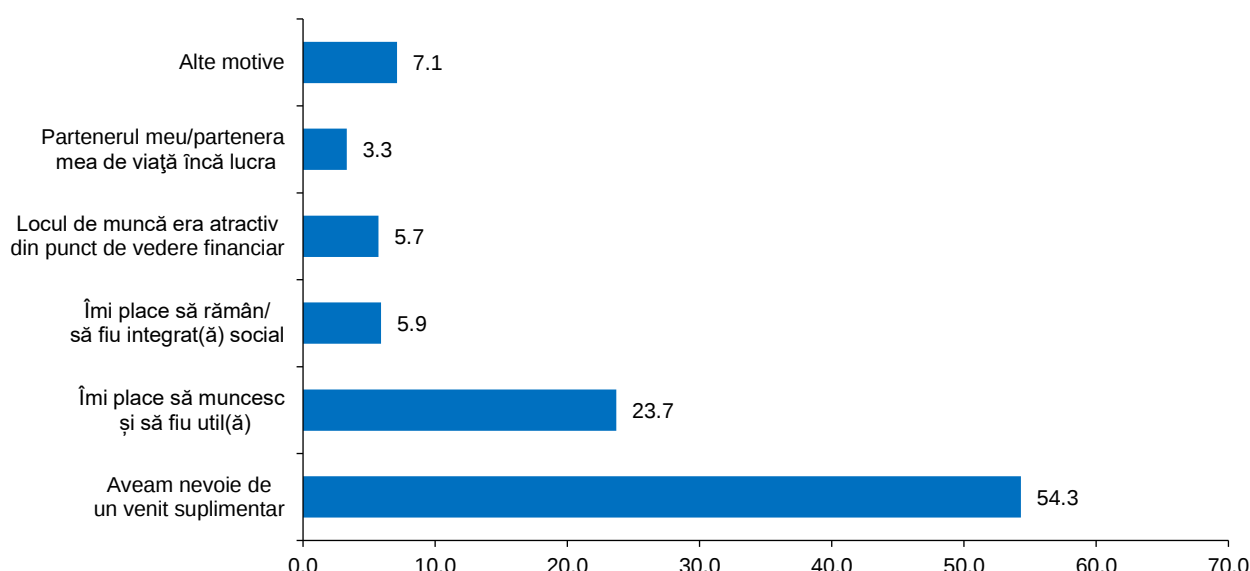

Principalul motiv al continuării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare⁹

Intervievați în legătură cu **principalul motiv al continuării activității profesionale, peste jumătate (54,3%) din cei 45,8 mii de pensionari de 50-74 ani care au continuat să lucreze în primele 6 luni de la încasarea primei pensii au menționat nevoia unui venit suplimentar**. Un alt motiv semnificativ, menționat de aproape un sfert dintre respondenți (23,7%), este plăcerea de a munci și de a fi util.

Plăcerea de a rămâne integrat social, atractivitatea locului de muncă din punct de vedere financiar și faptul că partenerul/partenera de viață încă lucra reprezintă alte trei motive menționate de cei care au continuat să lucreze, cu ponderi mai mici, de sub 6,0% fiecare.

Figura 20 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al continuării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare (%)

Ponderea celor care au indicat ca motiv principal **nevoia unui venit suplimentar, atractivitatea locului de muncă din punct de vedere financiar** sau faptul **că partenera/partenerul de viață încă lucra a fost mai mare la bărbați și la persoanele din mediul urban**.

Plăcerea de a munci și de a fi util sau dorința de a rămâne integrat social au fost mai des menționate de femei și de persoanele din mediul rural.

⁹ Data pensionării s-a considerat a fi data încasării primei pensii.

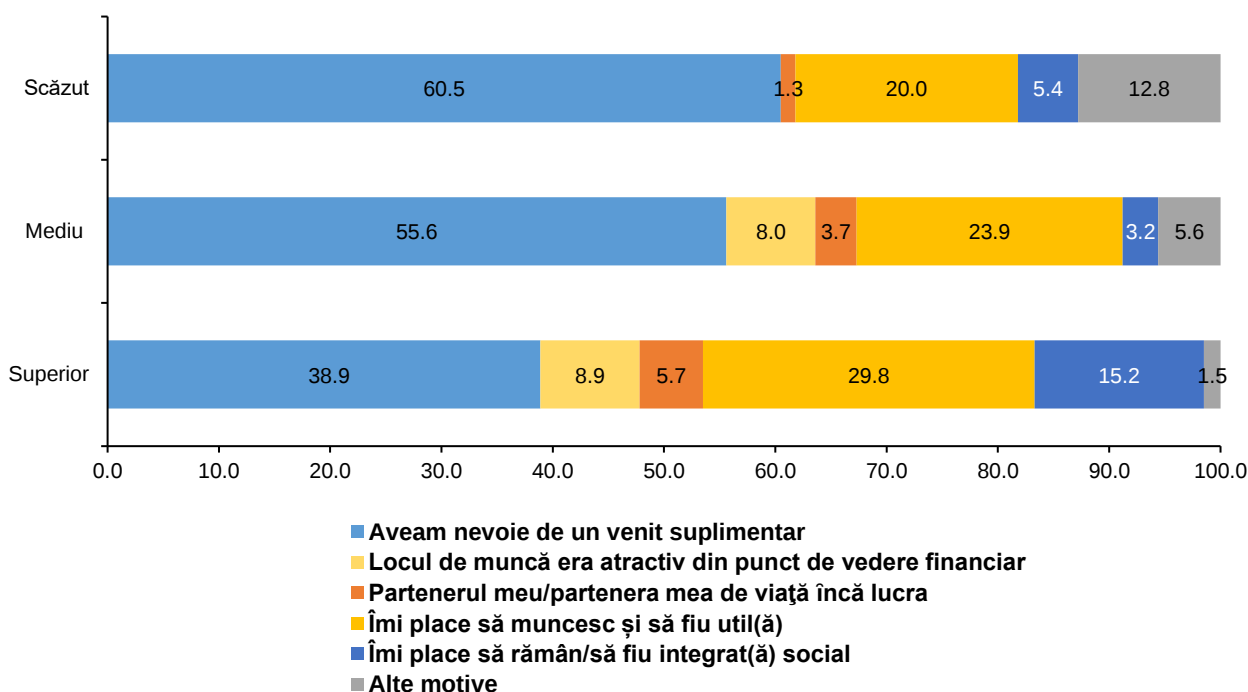
Tabelul 3 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al continuării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe sexe și medii de rezidență

	Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural
BENEFICIARI DE PENSIE CARE AU CONTINUAT SĂ LUCREZE (mii persoane)	45,8	20,9	24,9	20,1	25,7
<i>- în % față de total -</i>					
Aveam nevoie de un venit suplimentar	54,3	56,3	52,6	55,8	53,0
Locul de muncă era atractiv din punct de vedere financiar	5,7	6,6	4,8	9,3	2,8
Partenerul meu/partenera mea de viață încă lucra	3,3	4,6	2,3	6,4	0,9
Îmi place să muncesc și să fiu util(ă)	23,7	23,5	23,9	20,2	26,5
Îmi place să rămân/să fiu integrat(ă) social	5,9	4,2	7,4	5,3	6,5
Alte motive	7,1	4,8	9,0	3,0	10,3

Nevoia unui venit suplimentar este motivul principal ales pentru continuarea activității profesionale, indiferent de nivelul de educație. Ponderea celor care au ales acest motiv este mai mare la cei cu nivel scăzut de educație (60,5%) față de cei cu studii medii (55,6%) sau superioare (38,9%).

Motive precum locul de muncă atractiv din punct de vedere financiar, faptul că partenerul/partenera încă lucra și plăcerea de a munci sunt menționate mai des de cei cu studii superioare, scăzând apoi ca pondere pe măsură ce scade și nivelul de educație.

Figura 21 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie, după principalul motiv al continuării activității profesionale în primele 6 luni de la pensionare, pe nivel de educație (%)

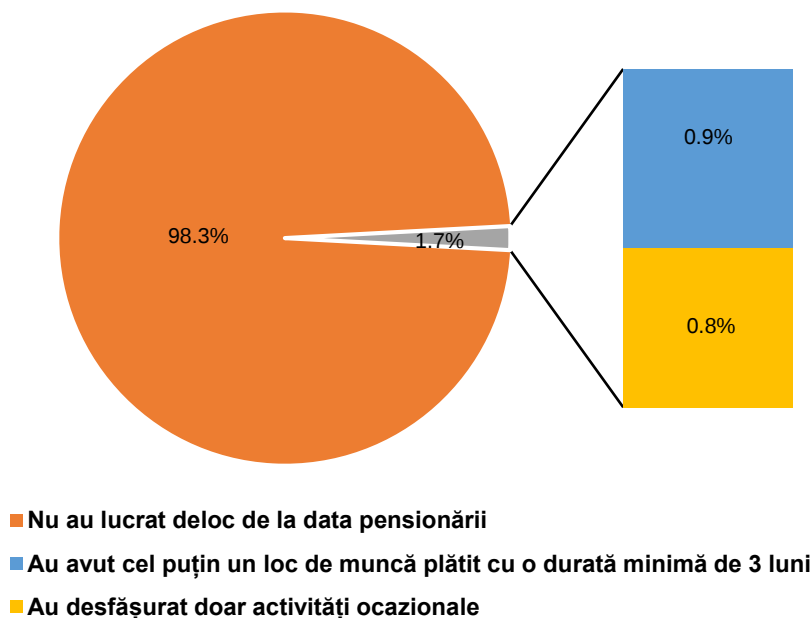
După starea civilă, nevoia unui venit suplimentar a fost menționat ca motiv principal pentru continuarea lucrului de 84,0% dintre persoanele divorțate, 60,9% dintre cele necăsătorite și de 58,2% dintre cele văduve. În cazul persoanelor căsătorite ponderea a fost mai scăzută, de 48,5%.

Persoanele căsătorite au menționat în proporție mai mare decât celelalte categorii plăcerea de a munci și de a fi util, în timp ce dorința de a fi/rămâne integrat social a fost un motiv menționat în mai mare măsură de persoanele necăsătorite.

6. Reintrarea pe piața muncii după pensionare

Dintre cele 2664,4 mii pensionari care fie nu lucrau, fie au încetat să lucreze la data pensionării, 45,4 mii persoane (1,7%) au declarat că au reînceput să lucreze la un moment dat, după ce au devenit pensionari, având cel puțin un loc de muncă plătit cu o durată minimă de 3 luni sau desfășurând doar activități ocazionale.

Figura 22 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie* după reînceperea ulterioară a activității profesionale (%)

* și care nu au lucrat în primele 6 luni de la pensionare

Ponderea pensionarilor care au declarat că au reintrat pe piața muncii după ce s-au pensionat este mai mare la bărbați (2,0% față de 1,5% la femei) **și la cei din mediul rural** (2,3% față de 1,3% în urban).

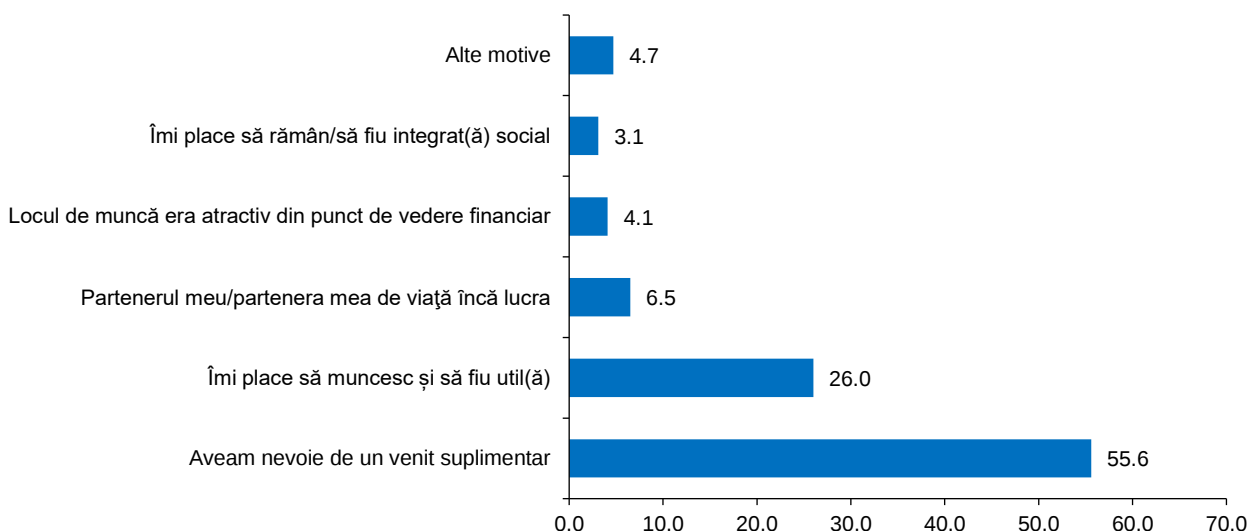
Pe grupe de vârstă, 3,3% dintre pensionarii de 55-59 ani au reintrat la un moment dat pe piața muncii după pensionare, la polul opus situându-se cei de 70-74 ani, în cazul cărora ponderea este de 1,3%.

Pensionarii cu studii superioare s-au reangajat după pensionare într-o proporție mai mare decât cei cu studii medii sau cu nivel scăzut de educație (2,3% față de 1,6% și respectiv 1,8%).

Dintre cei 25,2 mii pensionari care au avut cel puțin un loc de muncă plătit, cu o durată de minimum 3 luni după ce s-au pensionat, **peste jumătate (55,6%) au menționat ca motiv principal**

pentru reintrarea pe piața muncii **nevoia unui venit suplimentar**, iar peste un sfert (26,0%) plăcerea de a munci și de a fi util.

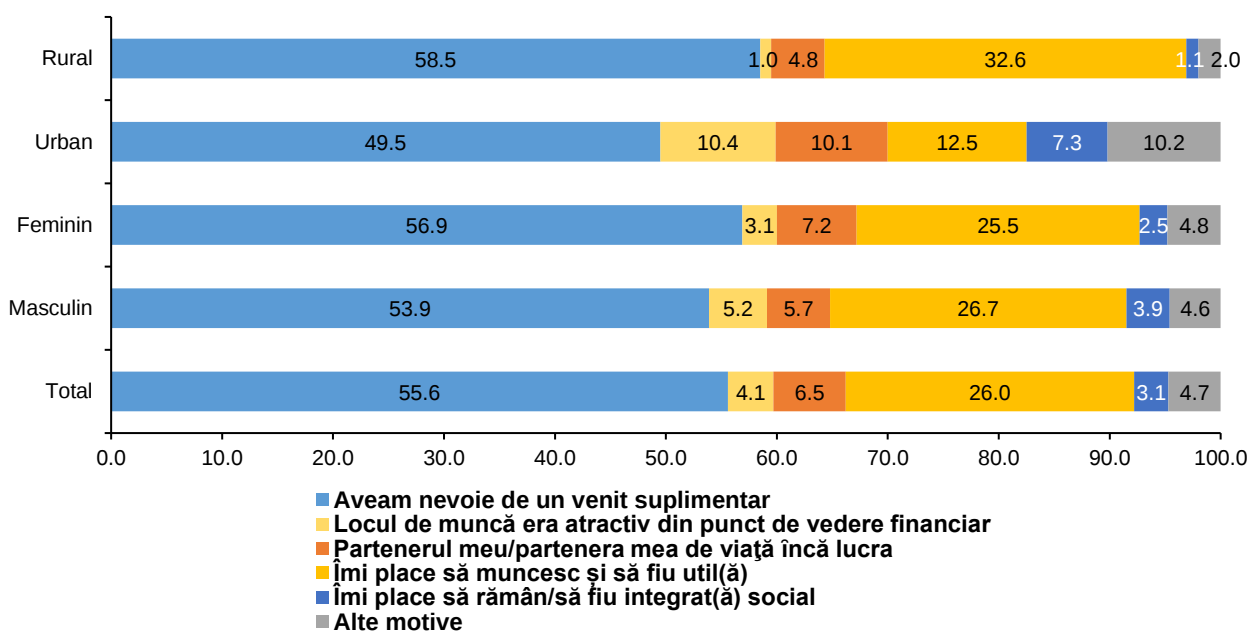
Figura 23 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie și care au avut după pensionare cel puțin un loc de muncă plătit de minimum 3 luni, după principalul motiv al reintrării pe piața muncii (%)

Ponderea celor care au indicat ca motiv principal nevoia unui venit suplimentar și faptul că partenera/partenerul de viață încă lucra a fost mai mare în rândul femeilor, în timp ce locul de muncă atractiv din punct de vedere financiar, plăcerea de a munci și de a fi util și dorința de a rămâne integrat social au fost mai des menționate de bărbați.

Nevoia unui venit suplimentar și plăcerea de a munci și de a fi util au fost alese în mai mare măsură de persoanele din mediul rural decât de cele din mediul urban.

Figura 24 - Distribuția persoanelor de 50-74 ani care beneficiază de pensie și care au avut după pensionare cel puțin un loc de muncă plătit de minimum 3 luni, după principalul motiv al reintrării pe piața muncii, pe sexe și medii de rezidență (%)

După nivelul de educație, se constată că **cele mai multe persoane cu studii superioare au ales ca principal motiv faptul că partenerul/partenera de viață încă lucra (29,1%)**.

Majoritatea persoanelor cu nivel mediu și scăzut de educație au ales în principal “nevoia unui venit suplimentar” (59,3% dintre cei cu nivel mediu și 61,8% dintre cei cu nivel scăzut de educație). Acest motiv a fost ales doar de 20,0% dintre cei cu studii superioare.

7. Beneficiari de pensie de invaliditate

Dintre cele 6152,1 mii persoane de 50-74 ani intervievate, **un număr de 242, 2 mii au declarat că beneficiază de pensie de invaliditate**. Dintre acestea, 56,3% erau bărbați, 51,3% locuiau în mediul rural și 40,5% aparțineau grupei de vârstă 60-64 ani.

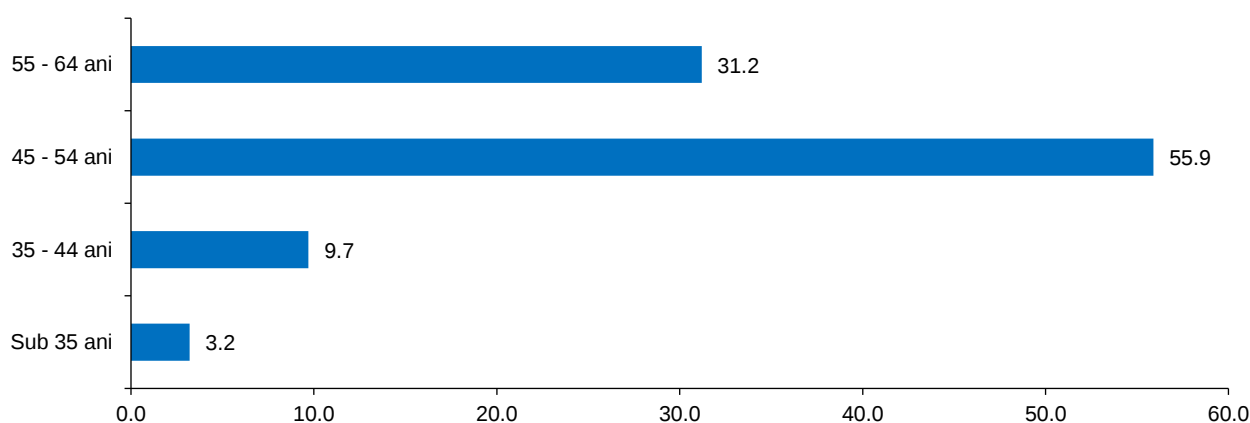
Tabelul 4 - Distribuția persoanelor care beneficiază de pensie de invaliditate, pe grupe de vârstă, sexe și medii de rezidență

	Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural
PERSOANE CARE BENEFICIAZĂ DE PENSIE DE INVALIDITATE (mii persoane)	242,2	136,4	105,8	118,0	124,2
	<i>- în % față de total -</i>				
50-54 ani	23,3	21,9	25,1	20,2	26,2
55-59 ani	36,2	27,7	47,1	36,0	36,4
60-64 ani	40,5	50,4	27,8	43,8	37,4
65-74 ani*	-	-	-	-	-

* la împlinirea vârstei standard de pensionare, pensia de invaliditate se transformă din oficiu în pensie pentru limită de vârstă

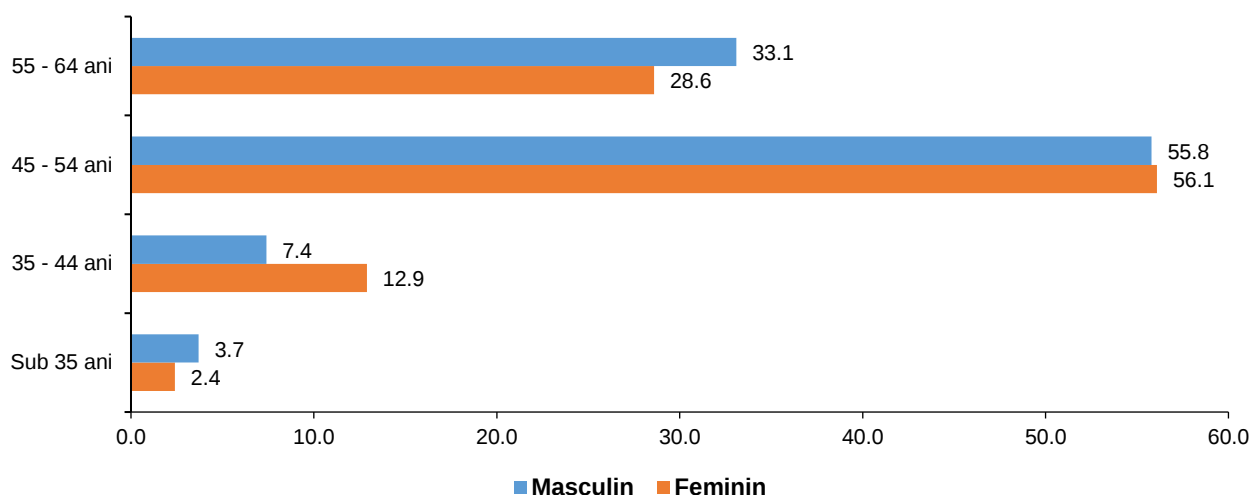
Peste jumătate (55,9%) dintre pensionarii de invaliditate primiseră prima pensie între 45 și 54 ani, iar aproape o treime (31,2%) între 55 și 64 ani.

Figura 25 - Distribuția persoanelor care beneficiază de pensie de invaliditate, după vârsta la data pensionării (%)

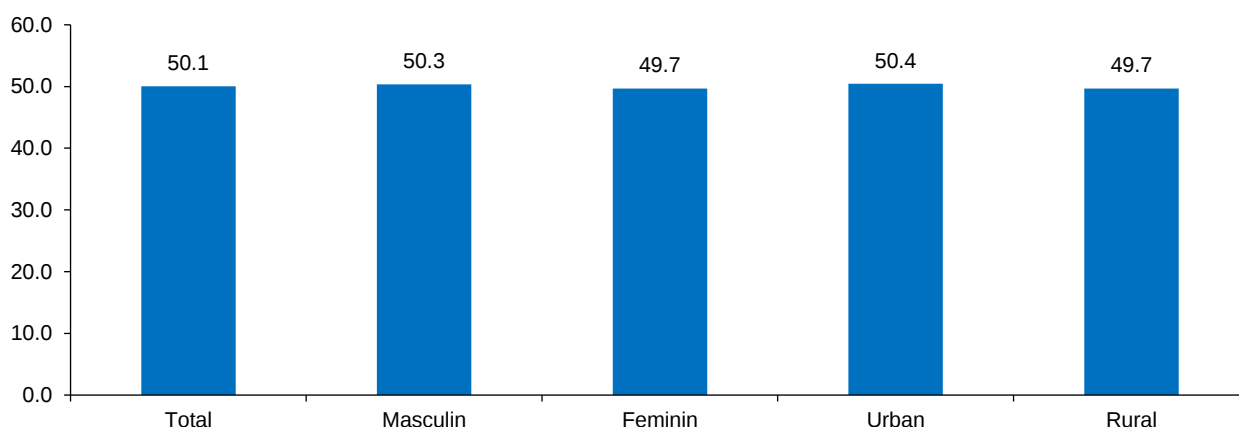
Ponderea bărbaților care s-au pensionat devreme, la vârste sub 35 de ani, din cauza bolilor sau accidentelor, a fost mai mare decât în cazul femeilor (3,7% față de 2,4%). Situația se inversează în cazul celor care s-au pensionat între 35 și 54 ani. Astfel, 69,0% dintre femeile cu pensie de invaliditate se pensionaseră în acest interval de vârstă, față de 63,2% dintre bărbați. Între 55 și 64 ani, ponderea bărbaților devine din nou mai mare decât cea a femeilor, aproximativ o treime dintre bărbați pensionându-se în acest interval de vârstă (față de 28,6% în cazul femeilor).

Figura 26 - Distribuția persoanelor de 50-64 ani care beneficiază de pensie de invaliditate, după vârsta la data pensionării, pe sexe (%)

Vârsta medie la primirea primei pensii de invaliditate a fost de 50,1 ani, înregistrând valori cu 0,6 ani mai mare la bărbați decât la femei și cu 0,7 ani mai mare în urban decât în rural.

Figura 27 - Vârsta medie la data pensionării pentru persoanele beneficiare de pensie de invaliditate, pe sexe și medii de rezidență (ani)

Pe niveluri de educație, valoarea acestui indicator a fost de 47,9 ani la cei cu nivel scăzut de educație, de 50,6 ani la cei cu studii medii și de 52,9 ani la persoanele cu studii superioare.

III

Tabele

- *tabelele apar numai pe CD-ROM*

*Datele statistice prezentate în această lucrare au fost determinate pe baza informațiilor colectate prin modulul complementar cu tema “**Pensii și participarea pe piața muncii**”, realizat în anul 2023 pe un subeșantion al cercetării statistice “Ancheta forței de muncă în gospodării” (AMIGO).*

Pentru interpretarea corectă a diferiților indicatori se va ține seama de conceptele metodologice și definițiile prezentate în prima parte a lucrării.

- Note:
1. Datorită rotunjirii părții zecimale finale a coeficienților de extindere la 5 zecimale, există uneori mici diferențe între unele totaluri estimate la nivelul diferitelor tipuri de tabele și ceea ce rezultă din însumare.
 2. Rubricile marcate cu * semnifică date nefiabile datorită numărului redus de cazuri observate.
 3. Datele care iau valori cuprinse în intervalul 6500-11499 (persoane) au un grad scăzut de fiabilitate; coeficienții de variație (CV) se situează între 0,20 - 0,30.
 4. Rubricile marcate cu - semnifică “nu există date”.